

USPOREDNA ANALIZA PONUDE I UVJETA KREDITIRANJA U SVRHU FINANCIRANJA OBRAZOVANJA NA PRIMJERU ODABRANIH BANAKA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Bilan, Ivana

Master's thesis / Diplomski rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:939584>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-19**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET SPLIT

DIPLOMSKI RAD

**USPOREDNA ANALIZA PONUDE I UVJETA
KREDITIRANJA U SVRHU FINANCIRANJA
OBRAZOVANJA NA PRIMJERU ODABRANIH
BANAKA U REPUBLICI HRVATSKOJ**

Mentor:

Prof. dr. sc. Zoran Babić

Student:

Ivana Bilan, 2161559

Split, rujan, 2018.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Problem istraživanja	1
1.2. Predmet istraživanja	2
1.3. Svrha i ciljevi istraživanja	3
1.4. Metode istraživanja	3
1.5. Struktura diplomskog rada	4
1.6. Doprinis istraživanja.....	4
2. TEORIJSKE ODREDNICE KREDITA I KREDITIRANJA	6
2.1. Pojmovno određenje kredita.....	6
2.1.1. Kamatna stopa	8
2.1.2. Valutna klauzula	9
2.1.3. Otplata kredita	10
2.2. Vrste kredita	12
2.2.1. Dopušteni minus po tekućem računu.....	13
2.2.2. Okvirni kredit po kreditnoj kartici	14
2.2.3. Nenamjenski gotovinski kredit	15
2.2.4. Namjenski kredit.....	16
2.2.5. Hipotekarni kredit.....	17
2.2.6. Lombardni kredit	17
2.3. Kreditna sposobnost	18
3. ZAJMOVI.....	19
3.1. Pojmovno određenje i karakteristike zajmova	21
3.2. Modeli otplate zajma	23
3.2.1. Model otplate zajma jednakim anuitetima.....	23
3.2.2. Model otplate zajma jednakim otplatnim kvotama	26
3.2.3. Model otplate zajma unaprijed dogovorenim anuitetima	27
3.3. Instrumenti osiguranja plaćanja.....	27
4. ANALIZA PONUDE KREDITA ZA POTREBE FINANCIRANJA OBRAZOVANJA NA PRIMJERU ODABRANIH BANAKA	29
4.1. Zagrebačka banka.....	29
4.2. Erste banka	31
4.3. Hrvatska poštanska banka	32

4.4. Splitska banka.....	33
4.5. Privredna banka Zagreb.....	34
4.6. Usporedba uvjeta kreditiranja na primjeru odabranih banaka.....	36
4.7. Usporedba otplatnih planova i troškova kreditiranja	39
5. ZAKLJUČAK	46
LITERATURA.....	48
POPIS TABLICA	50
SAŽETAK	51
SUMMARY	52

1. UVOD

1.1. Problem istraživanja

Hrvatska kao zemlja s razvijenim sustavom obrazovanja ne bilježi učestalo uzimanje kredita od strane korisnika u svrhu obrazovanja. Naime, posljednjih godina bilježi se blagi, ali postojani rast kreditiranja za obrazovanje, što je ponajprije posljedica pada životnog standarda, a roditelji sve teže izdvajaju novac za školovanje svoje djece. Osim toga, i odrasli imaju potrebu ulagati u svoje obrazovanje, što rezultira interesom za uzimanje kredita u tu svrhu.

Ulaskom Hrvatske u Europsku uniju otvorile su se dodatne mogućnosti za školovanje, kao i potencijalna radna mjesta. Stipendije u Hrvatskoj namijenjene su samo najboljim učenicima odnosno studentima, a nema ih u dovoljnoj mjeri da pokriju svu potražnju. U konačnici, ne postoji mnogo primjera tvrtki iz Hrvatske koje su spremne financirati magistarske i doktorske studije svojih zaposlenika, kao i bilo koji drugi oblik doškovanja, a čime bi u zamjenu zatražili da zaposlenik ostane zaposlen u toj tvrtki određeno vrijeme.

Kreditni za obrazovanje dobivaju sve više na značaju odnosno stječu sve veću važnost, što je prepoznato i od strane banaka koje posluju u Hrvatskoj. Mnogo banaka u Hrvatskoj nudi povoljne uvjete kreditiranja u svrhu obrazovanja, a to su krediti koji se odnose na financiranje preddiplomskih, diplomskih i poslijediplomskih studija u zemlji ili inozemstvu. Naime, školovanje odnosno obrazovanje treba shvatiti kao pametnu investiciju, budući da je riječ o ulaganju u vlastito znanje, te stjecanje vještina i kompetencija. Moguće je čak da županija, grad ili sveučilište subvencionira kamatne stope na ovakvu vrstu kreditiranja.

Tako banke u Hrvatskoj nude studentske kredite za financiranje školarine i školovanja, ali i studentske kredite za financiranje troškova života. Prednosti takvih kredita ogledaju se u mogućnosti otplate kredita nakon završetka studiranja, zatim mogućnosti odgode plaćanja prve rate kredita do dvanaest mjeseci nakon završetka školovanja, mogućnosti financiranja troškova života za vrijeme studija i u Hrvatskoj i u inozemstvu, mogućnosti uvećanja iznosa kredita za kupnju stručne literature, a tu su još i neke posebne pogodnosti za mlade itd.

Postoje uvjeti koje potencijalni korisnici kredita za obrazovanje trebaju ispunjavati, poput toga da treba udovoljavati uvjetima kreditne sposobnosti dotične banke, a korisnik kredita u nekim slučajevima može biti i roditelj korisnika ili neka treća osoba.

Svaka banka koja u svojoj ponudi ima kredite za obrazovanje, na zahtjev potencijalnog korisnika kredita treba pružiti informacije u svezi mogućeg iznosa kredita uz valutnu klauzulu, te iznosa kredita u kunama. Osim toga, banka će ponuditi i otplatni plan u kojem se navodi ugovorena kamatna stopa, te naknada za obradu kreditnog zahtjeva.

Potencijalni korisnici takve vrste kredita prije sklapanja ugovora o kreditiranju trebaju biti informirani o sljedećem:

- mogu li ugovoriti kredit za obrazovanje uz izvanredan studij,
- saznati na koji se način isplaćuje kredit za plaćanje obrazovanja u inozemstvu,
- moraju li biti kreditno sposobni za ugovaranje takve vrste kredita,
- što se događa ako prekinu studij,
- kada i kako vraćaju kredit za obrazovanje,
- postoji li situacija u kojoj nije moguće odgoditi početak otplate kredita za obrazovanje.

Korisno je još spomenuti da krediti za obrazovanje u Hrvatskoj nisu masovni, ali zato su masovni u Sjedinjenim Američkim Državama gdje se mnogi godinama nakon diplome bore sa studentskim dugovima, o čemu svjedoči podatak da 43,3 milijuna Amerikanaca trenutno duguje ukupno 1,26 trilijuna dolara na ime obveza po studentskim kreditima. U Hrvatskoj banke kao instrument osiguranja kredita za obrazovanje koriste zadužnicu i ispravu o zapljeni računa po pristanku dužnika. Ukoliko pak iznos kredita premašuje određenu svotu, neke banke mogu zatražiti i jedan ili više dodatnih instrumenta, kao što su solidarni jamac, zalog na depozitu ili razne police osiguranja.

Dakle, nisu rijetke situacije da u Hrvatskoj studenti upišu studij, a ostanu „kratki“ s novcem za plaćanje životnih troškova, potrepština i školarine. Povremeni poslovi i financijska rekonstrukcija upotpunjena podizanjem namjenskog kredita može se činiti adekvatnim rješenjem za njihov problem.

1.2. Predmet istraživanja

Na temelju ovako definiranog problema istraživanja proizlazi i predmet istraživanja. Predmet istraživanja u ovome radu jest usporedna analiza ponude i uvjeta kreditiranja u svrhu financiranja obrazovanja na primjeru nekoliko odabranih banaka u Republici Hrvatskoj.

Napravit će se usporedna analiza ponude kredita za obrazovanje od strane pet banaka koje posluju na ovome teritorija, i to od Zagrebačke banke, Erste banke, Hrvatske poštanske banke, Splitske banke i Privredne banke Zagreb.

1.3. Svrha i ciljevi istraživanja

Svrha i ciljevi istraživanja proizlaze iz problema i predmeta istraživanja, a to je napraviti usporednu analizu ponude i uvjeta uzimanja kredita za obrazovanje kod nekoliko banaka u Republici Hrvatskoj, a to znači usporediti njihove uvjete kreditiranja, otplatne planove, troškove kreditiranja itd.

Osnovni cilj se može analitički podijeliti na nekoliko pomoćnih ciljeva koji pomažu boljem ostvarivanju temeljnog cilja istraživanja:

- definirati pojam kredita i osnovne pojmove vezane uz njega (kamatna stopa i valutna klauzula),
- definirati otplatu kredita i prikazati primjer plana otplate kredita,
- identificirati vrste kredita na tržištu,
- pojmovno razgraničiti pojam kredita i pojam zajma,
- utvrditi mogućnosti modela otplate zajmova.

1.4. Metode istraživanja

U skladu s opisanim problemom, predmetom, svrhom i ciljevima istraživanja, u radu će se koristiti različite opće metode znanstvenog istraživanja. Pritom se misli na sljedeće metode:

- metoda deskripcije,
- metoda analize,
- metoda komparacije,
- matematičke metode iz područja financijske matematike.

Podaci o uvjetima ponude kreditiranja u svrhu obrazovanja na primjeru nekoliko banaka koje posluju na hrvatskom tržištu bit će opisani tekstualno, ali i tablično i grafički prikazani.

1.5. Struktura diplomskog rada

Osim Uvoda i Zaključka, rad će se sastojati od tri poglavlja.

Nakon Uvoda, u drugom dijelu rada pod nazivom Teorijske odrednice kredita i kreditiranja navesti će se definicije kredita odnosno pojmovno određenje kredita. Osim toga, objasnit će se značaj i uloga kamatne stope i valutne klauzule. Prikazat će se i primjeri otplatnog plana odnosno otplate rata kredita do njegova isteka, kako bi se dobio uvid u elemente potrebne za izradu takvog plana. Navesti će se značajke svih vrsta kredita, i to dopuštenog minusa po tekućem računu, zatim okvirnog kredita po kreditnoj kartici, nenamjenskog gotovinskog kredita, namjenskog kredita, te hipotekarnog i lombardnog kredita. Govorit će se i o utvrđivanju kreditne sposobnosti tražitelja kredita.

U trećem dijelu rada pod nazivom Zajmovi govorit će se o karakteristikama zajmova i potrebe njihova razgraničenja od kredita. Spominjat će se modeli otplate zajmova i to model otplate jednakim anuitetima i model otplate jednakim otplatnim kvotama. Također, navesti će se vrste instrumenata osiguranja plaćanja kredita.

U četvrtom dijelu rada pod nazivom Analiza ponude kredita za potrebe financiranja obrazovanja na primjeru odabranih banaka govorit će se o kreditima za potrebe financiranja obrazovanja koji se nalaze u ponudi Zagrebačke banke, Erste banke, Hrvatske poštanske banke, Splitske banke i Privredne banke Zagreb. Usporedit će se uvjeti takve vrste kreditiranja od spomenutih pet banaka, a također, usporedit će se i otplatni planovi i troškovi kreditiranja.

Na kraju rada navesti će se Zaključak kao završnu sintezu dosadašnjih spoznaja, stavova i mišljenja do kojih će se doći na temelju provedenog istraživanja.

1.6. Doprinos istraživanja

S obzirom na oskudnost radova odnosno istraživanja o prednostima i pogodnostima korištenja kredita za obrazovanja u Republici Hrvatskoj, ovaj rad predstavljat će mali doprinos istraživanjima vezano uz svrhu i ulogu korištenja ovakve vrste kredita. Također, ovaj rad objedinit će ponude i aktualnosti vezano uz mogućnost kreditiranja obrazovanja u Hrvatskoj, ali i inozemstvu, čime se može dobit uvid i detaljan pregled uvjeta korištenja, otplatnih planova i troškova kredita za svaku promatranu banku pojedinačno.

Dakle, na temelju usporedne analize ponude i uvjeta kreditiranja u svrhu financiranja obrazovanja od strane promatranih banaka koje posluju u Hrvatskoj, moći će se zaključiti o najpovoljnijoj ponudi i uvjetima kreditiranja.

2. TEORIJSKE ODREDNICE KREDITA I KREDITIRANJA

Važna funkcija banaka je kreditiranje koje čini aktivne bankarske poslove. Obilježje kredita je obveza dužnika na njegovo vraćanje po isteku razdoblja na koje je kreditni ugovor zaključen. Cijena kredita se definira prema visini kamatne stope koja ovisi o trajanju kreditnog ugovora, kao i troškovima za odobravanje kredita.

„Kreditiranje sektora stanovništva sve više postaje dominantna odrednica u strategijama banaka zbog kraćih rokova otplate, standardiziranih metoda kreditiranja i lakše obnovljivosti kreditnih potencijala“ (Marković, 2012).

Propisi koji uređuju prava i obveze korisnika kredita u Hrvatskoj su:

- Zakon o zaštiti potrošača (NN 79/07, 125/07, 79/09, 89/09, 133/09, 78/12),
- Zakon o potrošačkom kreditiranju (NN 75/09, 112/12),
- Zakon o kreditnim institucijama (NN 117/08, 74/09, 153/09, 108/12),
- Zakon o obveznim odnosima NN 35/05, 41/08, 125/11), 5)
- Ovršni zakon (NN 67/08, 112/12),
- Pravilnik o načinu i postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima (NN 6/13).

2.1. Pojmovno određenje kredita

U ekonomskoj i financijskoj znanosti pojam kredita predstavlja novčani dužničko-vjerovnički odnos u kojem vjerovnik kredita (obično banka) ustupa pravo korištenja određenog iznosa novčanih sredstava dužniku (debitoru) na ugovoreno vrijeme i uz ugovorene uvjete povrata (pokriće, kamata, način otplate, itd.) (Baletić, 1995, str. 432).

„Kredit je ustupanje određene novčane svote od strane financijskih organizacija, kao kreditora (vjerovnika, zajmodavca), nekoj osobi (dužniku, debitoru, zajmoprimcu) uz obavezu da mu ih vrati u dogovorenom roku i plati pripadajuću kamatnu stopu“ (Leko, 1993). Kredit se također može definirati i kao odnos dužnika i vjerovnika gdje vjerovnik, banka, daje dužniku na korištenje novčana sredstva na ugovoreno vrijeme i uz dogovorene uvjete povrata.

„Kredit je aranžman u kojem se zajmodavac, najčešće banka, daje novac ili imovinu zajmoprimcu, a zajmoprimac se obvezuje na povrat novca ili imovine, obično s kamatama, u nekom budućem trenutku i to na vrijeme. Općenito, zajmodavac preuzima rizik da mu zajmoprimac neće vratiti posuđeno ili da mu neće vratiti na vrijeme.“¹

Ako se analizira širi smisao pojma kredit, onda se govori o novčanim zajmovima, robnim, te potrošačkim kreditima, financijskim kreditima, kao i poslovnim aranžmanima prodaje i izvođenja radova. Postupak kreditiranja, odnosno proces odobravanja kredita čine standardi, metodologija, kao i tehnologija obrade kreditnog zahtjeva, od primitka zahtjeva do donošenja odluke o kreditiranju.

Prilikom navedenog procesa banka analizira:

- svrhu kreditiranja,
- kreditnu sposobnost, kao i bonitet klijenta,
- doprinos potencijala banke,
- provjerava urednost podmirivanja ranijih obveza,
- instrumente poslovanja.

Kredit ima veliku ulogu u procesu reprodukcije, jer osigurava likvidnost, kao i kontinuitet proizvodnje, te ubrzava i povećava proces proizvodnje i uspostavlja ravnotežu robnonovčanih odnosa na tržištu (Rose, 2003).

Osnovna funkcija kredita je mobilizatorska koja se odnosi na prikupljanje raspoloživih sredstava gospodarstva koja se ne koriste od strane brojnih vlasnika i različitih mjesta. Ta sredstva banke prikupljaju i usmjeravaju ih putem kreditima zajmotražiteljima. Uz mobilizatorsku funkciju krediti osiguravaju likvidnost, kao i kontinuirano odvijanje tekuće proizvodnje.

Prema Rose (2003) značaj kredita je veći što se proces proizvodnje ne može samo osloniti na vlastite izvore financiranja, već se javlja potreba i za tuđim izvorima sredstava, odnosno kreditima, stoga banke dajući kredite su sekundarni izvor likvidnosti gospodarstva. Uz navedene funkcije kredit ima utjecaj i na međunarodnu razmjenu kada je riječ o izvoznim poslovima. Također, kredit ima važnu ulogu i kao podrška izvoznicima kako bi se nadišao vremenski razmak od ulaganja do naplate sredstvima iz inozemstva.

¹<http://www.moj-bankar.hr/Kazalo/K/Kredit> [25.07.2018.]

Kredit ima funkciju i u razvoju nedovoljno razvijenih područja, jer utječe na ubrzanje privrednog razvoja kako bi se uspostavila ravnoteža između regija zemlje. Još jedna funkcija koju navodi Rose (2003) je da kredit ima funkciju kontrole tokova u privredi koja se ostvaruje preko poslovnih banaka, a vrši se kontrolom kreditiranja poduzeća te otplate u ugovorenim rokovima.

2.1.1. Kamatna stopa

Prema novim izmjenama Zakona o potrošačkom kreditiranju (2013b, čl. 11.a), može se ugovoriti promjenjiva kamatna stopa, koja se definira kao zbroj ugovorenog parametra i fiksne marže banke koja ne smije rasti tijekom otplate kredita i koja se mora ugovoriti zajedno s parametrom. Spomenuti parametar, odnosno varijabilna sastavnica kamatne stope, može biti EURIBOR, LIBOR, NRS, prinos na Trezorske zapise Ministarstva financija ili prosječna kamatna stopa na depozite građana u odnosnoj valuti. Najčešće se koriste EURIBOR i NRS.

EURIBOR (eng. *euro interbankoffered rate*) je referentna kamatna stopa koja se utvrđuje na europskom međubankarskom tržištu. Utvrđuje se dnevno kao prosječna stopa po kojoj reprezentativne banke međusobno daju u zajam neosigurana novčana sredstva. Takva prosječna stopa kasnije se koristi kao referentni pokazatelj cijene novca te se koristi i izvan međubankarskog tržišta. I hrvatske banke kod kreditiranja koriste EURIBOR kao fiksnu osnovicu cijene novca, na koju dodaju profitnu maržu. Promjenom EURIBOR-a mijenja se i kamatna stopa, pa je time rizik promjene kamatne stope prebačen s banke na dužnika.²

Nakon izmjena Zakona o potrošačkom kreditiranju, s obzirom da u Hrvatskoj nije postojala referentna kamatna stopa koja bi u skladu s novim propisom mogla biti primjenjivana jednako kao i poznate međunarodne referentne stope, Hrvatska udruga banaka (HUB) odlučila je, koristeći isključivo javno objavljene podatke Hrvatske narodne banke, definirati Nacionalnu referentnu stopu prosječnog troška financiranja hrvatskog bankovnog sektora (NRS).³ NRS predstavlja prosječni trošak izvora sredstava hrvatskog bankovnog sektora (banaka i štednih banaka), s obzirom na određeni protekli period, vrstu izvora (depoziti fizičkih osoba, depoziti pravnih osoba iz nefinancijskog sektora, ostali izvori sredstava banaka) i relevantnu valutu. NRS prema tome predstavlja prosječnu kamatu koju bankovni sektor plaća kako bi pribavio sredstva potrebna za kreditno poslovanje.

²<http://www.moj-bankar.hr/Kazalo/E/Euribor>[25.07.2018.]

³<http://www.hub.hr/hr/nrs>[25.07.2018.]

Za potrebe određivanja visine varijabilnog dijela promjenjive kamatne stope na kredite, u skladu sa Zakonom o potrošačkom kreditiranju, formirane su tri vrste NRS-a (HUB 2015, str. 1-2):

- NRS1, za *depozite fizičkih osoba* (izračunava se za valute HRK i EUR),
- NRS2, za *depozite fizičkih osoba i nefinancijskog sektora* (izračunava se za valute HRK i EUR),
- NRS3, za *sve glavne izvore sredstava od svih fizičkih i pravnih osoba*, uključujući i one iz financijskog sektora (izračunava se za valute HRK, EUR, CHF i USD).

Svaka od navedenih NRS-a izračunava se za svako razdoblje od 3, od 6 i od 12 mjeseci, te se označava oznakom 3M, 6M odnosno 12M. Kratica svakog NRS-a sadrži jasnu naznaku Obuhvata sredstava, razdoblja za koje se izračunava, te oznaku valute. Primjerice, tromjesečna NRS, formirana na temelju podataka o depozitima fizičkih osoba (Obuhvat 1) u kunama, bit će označena kao „3M NRS1 za HRK.“

Kad može birati, građanin koji nije sklon riziku u pravilu bi se trebao odlučiti za kredit s fiksnom kamatnom stopom, te bi tako za cijelo vrijeme otplate kredita plaćao isti anuitet. Odabir promjenjive kamatne stope izlaže korisnika kredita riziku, budući da kretanje referentne kamatne stope ovisi o financijskim tržištima, a rast referentnih stopa povećava i korisnikovu obvezu po kreditu. Naravno, referentne stope mogu se i smanjiti, što bi onda dovelo do niže cijene kredita, i povoljnije situacije po dužnika.

2.1.2. Valutna klauzula

Valutna klauzula⁴ je instrument zaštite kojom se iznos neke ugovorene veličine veže uz tečaj strane valute, a u ugovorima s kreditnom institucijom znači da se odobreni iznos (kredit) ili primljeni iznos (depozit/štednja) kunskih sredstava tijekom ugovornog odnosa korigira za promjenu vrijednosti tečaja strane valute (uz koju je valutna klauzula vezana) u odnosu na domaću valutu.

U ugovorima o kreditu koji su ugovoreni s valutnom klauzulom vezanom uz neku stranu valutu iznos odobrenoga kredita nominiran je u stranoj valuti, ali se sva plaćanja po takvom kreditu obavljaju u domaćoj valuti. Tako se pri odobravanju kredita nominiranog u stranoj valuti iznos kredita isplaćuje u kunama primjenom tečaja strane valute u odnosu na kunu koji

⁴<https://www.hnb.hr/o-nama/zastita-potrosaca/informacije-za-potrosace/valutna-klauzula>[30.06.2018.]

vrijedi na dan isplate, a na isti način dužnici izračunavaju svoju obvezu plaćanja pri dospijeću konkretne rate/anuiteta po kreditu. Pritom su kreditne institucije do početka kolovoza 2013. godine imale mogućnost ugovarati primjenu različitih vrsta tečajeva koji su se rabili za preračunavanje obveze isplate i naplate, pa se vrlo često ugovarala primjena kupovnog tečaja za stranu valutu pri isplati kredita, a za naplatu dospjelih obveza ugovarala se primjena prodajnog tečaja.

Međutim, od izmjene regulative (Zakon o kreditnim institucijama 2013a, čl. 302., st. 6.) u 2013. godini kreditne institucije, u depozitno-kreditnim poslovima s potrošačima koji su ugovoreni s valutnom klauzulom, obvezne su primijeniti srednji tečaj HNB-a odgovarajuće strane valute u odnosu na kunu, a koji važi na dan transakcije.

Kod ugovora o kreditu s valutnom klauzulom obveza dužnika se povećava ako se poveća vrijednost strane valute (u kojoj je nominiran kredit) u odnosu na domaću valutu, a obrnuta je situacija ako dođe do smanjenja vrijednosti strane valute u odnosu na vrijednost domaće valute, odnosno tada se obveza dužnika smanjuje.

S obzirom na to da valutna klauzula u ugovorima o kreditu može znatno utjecati na promjenu iznosa obveze koju dužnik plaća pri njezinu dospijeću, o tome je potrebno voditi računa i pri utvrđivanju samog iznosa kredita koji se ugovara s valutnom klauzulom jer i neznatno naknadno povećanje iznosa obveze, kao posljedica povećanja vrijednosti tečaja strane valute, može utjecati na smanjenu mogućnost redovitoga izmirivanja ugovorenih obveza.

2.1.3. Otplata kredita

Ugovoru između banke i dužnika za svaki odobreni kredit se utvrđuje i način povrata kredita, kao i rok povrata. Kredit se može otplatiti odjednom u cijelosti, ili u dijelovima prema sastavljenom otplatnom planu.

Otplatni plan se odnosi na otplaćivanje kredita anuitetima prema osnovi glavnice i kamata, a koji se dijeli na jednaka vremenska razdoblja. Također, izrađuje se i kamatni list za interkalarnu kamatu, od dana kada kredit se daje korisniku i prelazi u otplatu. Interkalarnakamata se definira u valuti kredita prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na dan dospijeća.

Prilikom prijenosa kredita u otplatu, izrađuje se plan otplate koji se potom šalje korisniku kredita s obavijesti o iznosu mjesečnog anuiteta. Plan otplate se temelji na pretpostavljenom redovnom tijeku transakcija što podrazumijeva uredno izvršavanje obveza dužnika prema sklopljenom ugovoru. Plan otplate se uručuje klijentu s pečatom banke, datumom izrade i potpisom odgovorne osobe.

Kreditni prema roku otplate se dijele na:

- kratkoročne kredite,
- dugoročne kredite.

„Što je duži rok trajanja kredita to postoji veća mogućnost da klijent u jednom trenutku neće više biti sposoban vraćati kredit pa stoga dugoročni krediti moraju imati stabilne elemente osiguranja kako bi banka mogla osigurati adekvatnu kvalitetu aktive“ (Gregurek, Vidaković, 2011, str. 166).

Kratkoročni krediti imaju dospeljeće do godine dana, a Gregurek i Vidaković (2011, str 167) ih dijele na:

- kontokorentne,
- akceptne,
- eskontne,
- lombardne,
- rambursne,
- avalne.

Pri odobravanju kratkoročnih kredita banka vodi brigu o kreditnoj sposobnosti i bonitetu klijenta s obzirom da je riječ o kreditima, kako je već navedeno s rokom vraćanja od jedne godine.

Dugoročni krediti su krediti čiji je rok otplate duži od jedne godine, a Ora (2008, str.161) navodi sljedeće značajke dugoročnih kredita:

- visina kamatnih stopa (na dugoročne plasmane kamata je u načelu uvijek veća od onih na kratkoročne),
- dugoročnost,
- povezanost vjerovnika s gospodarskom sudbinom dužnika,
- relativna vrijednost pokrića,

- spora unovčivost pokrića,
- prebacivanje dugoročnih kredita na štediše putem emisije dionica,
- povezanost s tržištem kapitala,
- neovisnost od utjecaja monetarnih vlasti.

Najčešći oblici dugoročnih kredita su hipotekarni, te investicijski krediti.

2.2. Vrste kredita

Kreditni plasmani se dijele prema različitim kriterijima, a Kandija i Živko (2004) navode sljedeće:

- prema obliku prema kojem se daje kredit,
- prema ekonomskoj namjeni,
- prema upotrebi,
- prema roku odobravanja,
- prema vjerovniku,
- prema dužniku,
- prema načinu osiguranja,
- prema uvjetima otplate,
- prema plaćanju kamata.

Podjela kredita prema obliku podrazumijeva podjelu kredita na naturalni, robno-novčani i novčani kredit. Naturalni kredit je najstariji oblik kreditiranja, i predstavlja praoblike kredita, robno-novčani kredit je kredit koji se daje u robi i vraća u novcu, a danas kredit podrazumijeva novčani kredit koji se i daje i koristi u novcu. Uz navedenu podjelu u kredite prema obliku spadaju i hipotekarni kredit, kredit po tekućem računu, te isplatni i garantni kredit.

Kreditni prema ekonomskoj namjeni se dijele na proizvodni, potrošački, izvozni, uvozni, otkupni i sanacijski kredit. Proizvodni krediti su bitni zbog utjecaja na kontinuitet proizvodnje, potrošački krediti su usmjereni u sferu potrošnje, dok izvozni, uvozni, otkupni i sanacijski kredit utječu direktno na uvoz, izvoz, te sanaciju gospodarskih subjekata.

Kreditni prema upotrebi se dijele na kredite za obrtna i kredite za osnovna sredstva. Kreditni za obrtna sredstva predstavljaju kratkoročne kredite široke primjene za financiranje procesa

proizvodnje, dok krediti za osnovna sredstva su dugoročni krediti koji se koriste za nabavu ili izgradnju osnovnih sredstava s ciljem povećanja proizvodnje.

Prema roku odobravanja krediti se dijele na kratkoročne, srednjoročne i dugoročne. Prema vjerovniku krediti se dijele na bankarske, javne, domaće, inozemne, te zadružne kredite. Bankarski kredit odobravaju banke, a javni kredit odobravaju javne institucije s ciljem pomaganja određene gospodarske aktivnosti. Domaći kredit odobravaju domaći kreditori. Zadružni kredit odobravaju određene zadruge.

Nadalje, prema dužniku krediti se dijele na industrijske, trgovinske, državne, komunalne, zanatske, te zemljoradničke. Navedeni krediti služe kao dopunski izvor gospodarskim granama, a svaki do navedenih kredita odlikuje specifičnosti koje se odnose na njegovo odobravanje, korištenje, te povrat.

Prema načinu osiguranja krediti se dijele na osobne, odnosno personalne, te pokrivene odnosno realne, dok se prema uvjetima otplate krediti dijele na cijele, obročne i amortizirane. Prema plaćanju kamata krediti se dijele na kamatne, te beskamatne kredite. Kamatni kredit sa sobom nosi određene kamate, dok beskamatni krediti umjesto kamata imaju simboličnu proviziju.

U nastavku se prikazuju najčešći načini kreditiranja, odnosno najkorištenije vrste kredita.

2.2.1. Dopusteni minus po tekućem računu

Dopusteni ili dozvoljeni minus po tekućem računu su sredstva koja banka omogućuje klijentu po tekućem računu. Navedeno predstavlja jedan od oblika kreditiranja građana od strane banke. Dopusteni minus po tekućem računu se odobrava na temelju mjesečnog primanja najčešće u visini mjesečne zarade, iako banke nude i dopušteno prekoračenje u visini dvije, tri ili šest mjesečnih zarada. Najveći broj banaka odobrava dopušteni minus već nakon prve mjesečne zarade. Uz odobravanje dopuštenog minusa po tekućem računu na temelju visine redovitih mjesečnih primanja, dopušteni minus se može dobiti i na temelju zahtjeva korisnika računa u visini mjesečnih uplata na tekući račun u prethodna tri mjeseca.

Prilikom traženja dozvoljenog prekoračenja po tekućem računu nužno je znati sljedeće:⁵

⁵http://potrosac.mingo.hr/slike/dokumenti_a3/g2014/m07/x1365706316819573.pdf [30.06.2018]

- visinu mjesečne naknade za vođenje računa i datum dospijeća mjesečne naknade kako bi se osigurala dovoljna sredstva na vrijeme,
- visinu godišnje kamate na odobreni minus i vrijeme dospijevanja,
- koliko se često revidiraju odobreni minusi odobreni na temelju prosječnih redovitih mjesečnih primanja, tj. koliko se često mora obnavljati zahtjev za odobrenje dopuštenog minusa,
- koliko dana unaprijed banka mora obavijestiti korisnika o eventualnom ukidanju odobrenog minusa.

Da bi ovo prekoračenje bilo odobreno, korisnik mora deponirati javnobilježnički ovjerenu zadužnicu na iznos traženog minusa.⁶

2.2.2. Okvirni kredit po kreditnoj kartici

Okvirni kredit po kreditnoj kartici odobrava se na temelju procjene kreditne sposobnosti korisnika kartice (visine redovitih mjesečnih primanja, ima li u vlasništvu nekretninu i vlastiti automobil, ima li deponirana sredstva na štednim računima ili udjele u investicijskim fondovima banke i sl.), i to kao:⁷

- odobreni mjesečni limit potrošnje – nastali dug (za podizanje gotovine ili plaćanje roba i usluga) po kartici do određenog datuma u mjesecu (korisnik sam bira taj datum) podmiruje se po kreiranju obavijesti o učinjenim troškovima obično unutar 15 dana po primitku (kreiranju) obavijesti,
- odobreni ukupni limit potrošnje (revolving kredit) – korisnik može podizati gotovinu i plaćati robe i usluge do visine određenog ukupnog limita, a nastali dug vraća se tako da se:
 - dijeli na broj mjeseci (koji korisnik sam odabere, ali ne duži od 36 mjeseci) i plaća na određeni datum u mjesecu (koji korisnik sam odabere), s obračunatom mjesečnom kamatom na ukupni iznos duga,
 - odredi određeni postotak duga (po izboru korisnika kredita, ali ne manji od 5%), koji se vraća na određeni datum u mjesecu (koji korisnik sam odabere), s obračunatom mjesečnom kamatom na ukupni iznos duga.

⁶http://potrosac.mingo.hr/slike/dokumenti_a3/g2014/m07/x1365706316819573.pdf [30.06.2018]

⁷http://potrosac.mingo.hr/slike/dokumenti_a3/g2014/m07/x1365706316819573.pdf [30.06.2018]

Prilikom uzimanja okvirnog kredita po kreditnoj kartici važno je znati sljedeće:⁸

- kolika je ugovorena godišnja naknada za korištenje kreditne kartice
- kolika je ugovorena godišnja kamata jer kod revolving kredita treba redovito pratiti plan dospjeća i iskorišteni iznos kredita kako bi korisnik imao kontrolu nad potrošnjom i visinom mjesečnih otplatnih rata,
- da će se kod djelomične prijevremene otplate pokriti prve rate koje dospjevaju na naplatu prema postojećem planu dospjeća, što znači da korisnik neće imati obvezu plaćanja onoliko rata koliko je prijevremeno otplatio, ali će u tom razdoblju i dalje plaćati mjesečne kamate na preostali iznos duga.

2.2.3. *Nenamjenski gotovinski kredit*

Nenamjenski gotovinski krediti su krediti s tipičnim rokom dospjeća od pet do deset godina. Ovi krediti su brzi i jednostavni za realizaciju, a omogućavaju vam raspolaganje gotovinom te financiranje potreba ili želja. Nenamjenski gotovinski krediti u kunama uz valutnu klauzulu su vezani za euro.⁹

Za nenamjenske gotovinske kredite se ne plaća naknada za obradu kredita, za visoke iznose kredita nisu potrebni instrumenti osiguranja, te se brzo i jednostavno realiziraju. Tako Zagrebačka banka nudi nenamjenske gotovinske kredite s kamatom od 5,80% fiksno za sve rokove otplate i iznose kredita. Erste banka daje navedene kredite uz fiksnu kamatnu stopu od 7,00%. Hrvatska poštanska banka svojim klijentima nudi nenamjenski gotovinski kredit uz fiksnu kamatu od 5,40%, a Splitska banka uz kamatu od 6,49%. Privredna banka Zagreb ima, također, fiksnu kamatnu stopu na nenamjenske gotovinske kredite bez obzira na iznos i rok otplate 6,87%.

⁸http://potrosac.mingo.hr/slike/dokumenti_a3/g2014/m07/x1365706316819573.pdf [30.06.2018]

⁹<https://www.hpb.hr/gradanstvo/krediti/nenamjenski-krediti> [30.06.2018]

2.2.4. Namjenski kredit

Namjenski krediti – krediti kod kojih je točno određena namjena korištenja sredstava.¹⁰

Namjenski krediti koji se najčešće pojavljuju su:¹¹

- stambeni krediti,
- krediti za vozila/plovila,
- krediti za obrazovanje,
- lombardni krediti,
- potrošački krediti.

Namjenski krediti se odobravaju za točno određenu namjenu i s obzirom da je namjena unaprijed određena i kao takva ugovorena, kreditna institucija može provjeravati da li su sredstva kredita namjenski utrošena.

Ovakvi krediti se najčešće koriste nakon što se kreditnoj instituciji dostavi dokumentacija potrebna za dokazivanje namjene, npr. kupoprodajni ugovor za stambeni kredit s namjenom kupnje nekretnine, računi izvođača radova za kredit čija je namjena rekonstrukcija nekretnine, ponuda za kupnju vozila za auto kredit, za studentski kredit s namjenom plaćanja školarine to može biti (pred)račun obrazovne ustanove na čiji se račun, iz kredita, uplaćuje školarina.

Kreditna institucija može dozvoliti i u slučaju namjenskih kredita da se dio sredstava koristi isplatom na račun korisnika kredita, ali u svakom slučaju ima pravo provjeriti da li su sredstva namjenski utrošena prema dokumentaciji koja je prezentirana prilikom podnošenja zahtjeva za kredit.

Neispunjenje bilo koje obveze iz ugovora o kreditu, može imati za posljedicu otkazivanje ugovora o kreditu i o tome treba voditi računa. Kad se ugovor o kreditu otkáže, takav se kredit učini dospjelim i korisnik kredita ga je dužan podmiriti.

¹⁰ <http://www.moj-bankar.hr/Kazalo/K/Krediti>

¹¹ <http://www.hife.hr/sadrzaj/kredit/1>

2.2.5. Hipotekarni kredit

Hipotekarni kredit je posebna vrsta dugoročnog nenamjenskog kredita kojeg banka odobrava korisniku kredita na temelju intabulacije, odnosno pravnog postupka uknjižbe osiguranja tražbine nad dužnikovim nekretninama. Vraćanje kredita osigurano je realnim pokrićem dužnika stambenim ili poslovnim prostorom, zemljištem, gospodarskim zgradama, skladištima i slično.

Hipotekarni posao se temelji na ugovoru o hipotekarnom kreditu koji se zaključuje između banke vjerovnika i vlasnika nekretnine koji prema Potkonjak (1991., str. 29.) sadrži sljedeće sastavnice:

- visina zajma (kreće se između 50-75% prometne vrijednosti založene nekretnine),
- rok trajanja (10-15 godina, a ponekad i duže),
- kamata (na hipotekarne kredite određuje se prema visini kamata na tržištima kapitala),
- način otplate (isplata cjelokupnog iznosa zajma po isteku roka ili obročna otplate – zajma u tromjesečnim ili polugodišnjim obrocima),
- pravo otkaza (dužnik ima pravo otkaza s ugovorenim rokom otkaza
- pravo na otplatu u obrocima većim od prvotno ugovorenih).

Sigurnost vraćanja kredita nije u dužnikovu bonitetu, nego u vrijednosti nekretnine. Kredit se odobrava u visini od 50 do 70 posto od prometne ili procijenjene vrijednosti nekretnine, što banci osigurava da će, ako dužnik ne izvršava uredno svoje kreditne obveze, moći iz prodajne vrijednosti nekretnine naplatiti svoje potraživanje.

Rokovi vraćanja kredita su od 10 do 30 godina. Bitno je naglasiti da je moguće uspostaviti i više hipoteka na istoj nekretnini (prva, druga, a ponekad i daljnje hipoteke), pod uvjetom da su pravno uređeni redoslijed i prioriteti kreditora. Izuzetno se ovi krediti odobravaju i na temelju pokretnih (prometnih) sredstava velike vrijednosti kao što su brodovi ili avioni.¹²

2.2.6. Lombardni kredit

Lombardni kredit spada također u vrlo stare kreditne poslove. Ime zahvaljuje talijanskoj pokrajini (Lombardiji) gdje je i nastao. Temelj ovog kreditnog posla je zalog realnih pokretnih vrijednosti. Najčešće je to zlato, nakit, umjetničke kolekcije, numizmatika, vrijednosti papiri i druga vrijedna pokretna dobra.

¹² <http://udrugafanak.hr/abeceda-kredita/>

U Hrvatskoj postoje sljedeći oblici lombardnog kredita:

- lombardni kredit uz depozit
- lombardni kredit uz stambenu štednju
- lombardni kredit na temelju udjela u investicijskom fondu
- lombardni kredit uz policu osiguranja
- lombardni kredit na temelju zaloga vrijednosnih papira.

Lombardne kredite odobravaju banke, ali i specijalizirane institucije (npr. zalagaonice). Osnovicu za ovaj kreditni posao čini prometna, tržišna vrijednost založene stvari. U razvijenim tržišnim gospodarstvima tržišna vrijednost ovih efekata se formira na burzama. Zbog zaštite interesa vjerovnika iznos kredita je uvijek niži od te, prometne vrijednosti zaloga.

Također, postoji mogućnost, što je kao i ostale uvjete kod odobrenog kredita potrebno regulirati ugovorom, da se tijekom korištenja kredita, zbog promjene tržišnih vrijednosti efekata traži dopuna zaloga nad založenom stvari. Prednost ovih kredita je i u činjenici da njegov tražitelj ostaje vlasnik nad založenom stvari. U slučaju ne vraćanja kredita (s pripadajućom kamatom i troškovima) vjerovnik prodaje založene efekte putem licitacije. Iz ostvarene prodajne cijene podmiruje svoja potraživanja. Ukoliko se prodajom ostvari veća cijena od odobrenog kredita taj iznos pripada dužniku, odnosno vlasniku založene stvari.¹³

2.3. Kreditna sposobnost

Kreditna sposobnost definira se kao sposobnost osobe (fizičke i pravne) da preuzetu obvezu ispuni u potpunosti i u navedenome roku (Leko, Mates, 1993., str. 273). Jakovčević (2013., str. 119) navodi kako je procjena kreditne sposobnosti jedan od najvažnijih informacijskih procesa o kojem ovisi kvaliteta potraživanja, odnosno kvaliteta kreditnog portfelja i aktive banke. Prema tome, prije sklapanja ugovora o kreditu banka provodi postupak procjene kreditne sposobnosti zajmotražitelja koji se sastoji od prikupljanja i analiziranja različitih podataka iz kojih se dobivaju sve potrebne informacije na temelju kojih se donosi odluka o davanju kredita.

Osnovni cilj banke je analizirati kreditnu sposobnost kako bi se smanjio kreditni rizik zajmotražitelja. Kreditni odjel banke upotrebljava sve informacije kako bi odredio kategoriju rizik zajmotražitelja i svrstalo ga se u kategorijuniskorizičnih ili visokorizičnih klijenata.

¹³<http://www.moj-bankar.hr/Kazalo/L/Lombardni-kredit> [30.06.2018]

Vidučić (2008, str. 342) smatra kako je kreditna sposobnost „sposobnost i spremnost kupca u izvršavanju preuzete obveze po definiranoj dinamici i u definiranom iznosu. Prema istoj autorici, cilj je procjene kreditne sposobnosti utvrđivanje financijske snage i vjerojatnosti gubitaka zbog nenaplaćenih potraživanja i kašnjenja s naplatom.“

Dok, Gregurek i Vidaković (2011, str. 271) naglašavaju kako se „pojam kreditne sposobnosti često se brka s bonitetom. Bonitet označava kvalitetu, pouzdanost, poslovnu i kreditnu sposobnost pravne i fizičke osobe. Osim kreditne sposobnosti, uključuje ugled što ga poduzeće uživa na tržištu, njegovu poslovnu, pouzdanost, trajnost i stabilnost poslovanja, redovitost u izvršavanju obveza, kvalitetu investicijskih projekata, perspektivu poduzeća u budućnosti, i sl.“

Kod procjene kreditne sposobnosti Vidučić (2008., str. 343) navodi kako treba procijeniti „5 K“ kredita:

- karakter - spremnost kupca u podmirivanju preuzetih obveza,
- kapacitet - gotovinska sposobnost podmirivanja obveza,
- kolateral (pokriće) - imovina koju se posjeduje za naplatu potraživanja ukoliko do toga dođe
- kapital - vlastiti kapital u odnosu na ukupne izvore financiranja, odnosno ukoliko je vlasnik osigurao veliki dio ukupnih izvora, bit će zainteresiran održati tvrtku, a ne da je pusti da ode u stečaj,
- konjunkturu fazu - faza gospodarskog ciklusa može utjecati na sposobnost kupca u podmirivanju svojih obveza, koja će, biti manja u recesivnim i kriznim razdobljima.

Prema Gregurak i Vidaković (2011, str. 273) model ocjene kreditne sposobnosti treba se napraviti s naglaskom na sljedeće aspekte poslovanja zajmotražitelja:

- likvidnost poslovanja,
- strukturu izvora u bilanci ili izloženost poduzeća dugu,
- pokriće kamata i otplata duga,
- ročnu usklađenost imovine i obveza,
- sposobnost stvaranja zarade,
- sposobnost stvaranja dovoljnog novčanog tijeka,
- udio fiksnih troškova u ostvarenim prihodima,
- rentabilnost poslovanja.

Prema navedenom se može zaključiti kako je procjena kreditne sposobnosti vrlo važno područje upravljanja rizicima, kako bi se kreditni rizik sveo na razinu koja je prihvatljiva za banku, ali i koji omogućuje da se ostvari određena zarada banke. I upravo na temelju kreditne sposobnosti se donosi odluka o odobravanju, odnosno neodobravanju kredita. Jasno je kako banka odustaje od kreditiranja kada se procjeni visoka rizičnost i mogućnost neispunjavanja kreditnih obveza koje nalaže ugovor.

3. ZAJMOVI

Zajam je pravni posao kojim vjerovnik dužniku stavlja na raspolaganje određeni novčani iznos ili neku drugu zamjenjivu stvar, a zajmoprimac određenog dana ili u više određenih dana mora vratiti primljene stvari iste po vrsti, kakvoći i količini, najčešće s kamatama.¹⁴ S druge strane, kredit je novac koji davatelj kredita (vjerovnik) daje na korištenje korisniku kredita (dužniku), sa ili bez namjene, a koji je korisnik kredita obvezan vratiti uz ugovorenu kamatu u određenom roku i uz određene uvjete.¹⁵

3.1. Pojmovno određenje i karakteristike zajmova

Premda su zajam i kredit gotovo identični pojmovi, među njima ipak postoji razlika. Naime, svaki kredit je istodobno i zajam, a zajam ne mora biti i kredit. Kredit se definira kao određena novčana svota koju financijska institucija – banka i dr., kao kreditor (vjerovnik, zajmodavatelj), ustupa nekoj drugoj osobi (debitoru, dužniku, zajmoprimcu), uz obvezu da mu ih ovaj vrati u dogovorenom roku i plati pripadajuću naknadu odnosno kamatu.

Za razliku od kredita, zajam se definira kao ono što se daje ili uzima uz obvezu da bude vraćeno; gospodarski odnos u kojem zajmodavatelj daje zajmoprimatelju svotu novca ili određenu količinu dobara. Ono po čemu se ova dva pojma razlikuju je kreditor, odnosno zajmodavatelj. U slučaju kredita uvijek se radi o banci ili drugoj financijskoj instituciji, što nije slučaj kod zajmodavatelja, koji može biti i banka ili financijska institucija, ali isto tako nebankarske i nefinancijske institucije tj. fizičke i pravne osobe.¹⁶

Prema Nikoliću i Pečariću (2007, str. 69-70), svaki kredit ima tri glavne odrednice odnosno uvjeta:

- glavnica, odnosno iznos odobrenog kredita,
- kamatu – naknadu koja se plaća zato jer se glavnica daje u sadašnjosti, a vraća u budućnosti, a najčešće se iskazuje u postotku od odobrene glavnice. Taj se postotak naziva kamatnom stopom ili kamatnjakom.
- rok vraćanja ili dospjećeakredita, odnosno budući trenutak kada se kredit mora vratiti.

¹⁴<http://www.moj-bankar.hr/Kazalo/Z/Zajam>[30.07.2018.]

¹⁵<http://www.hife.hr/sadrzaj/krediti/1>[20.06.2018.]

¹⁶<http://savjeti.novac.net/blogovi/razlika-između-kredita-i-zajma/>[30.06.2018.]

Davatelj kredita (vjerovnik, zajmodavac) je, pravno gledano, aktivni subjekt u kreditnom odnosu, budući da on najčešće određuje glavne uvjete kredita.¹⁷ Za njega kredit predstavlja vlasništvo nad budućim primitkom ili aktivu. Suprotno tome, primatelj kredita (dužnik, zajmoprimac) je pasivni subjekt, jer za njega kredit predstavlja buduću obvezu vraćanja ili pasivu (Nikolić i Pečarić 2007, str. 70).

S obzirom na namjenu, razlikuju se namjenski i nenamjenski krediti.¹⁸ Namjenski krediti se odobravaju za točno određenu namjenu te kreditna institucija može provjeravati da li su sredstva kredita namjenski utrošena. Ovakvi krediti se najčešće koriste nakon što se kreditnoj instituciji dostavi dokumentacija potrebna za dokazivanje namjene, npr. za studentski kredit s namjenom plaćanja školarine to može biti (pred)račun obrazovne ustanove na čiji se račun, iz kredita, uplaćuje školarina ili sl. Kreditna institucija ipak može dozvoliti da se dio sredstava koristi isplatom na račun korisnika kredita. S druge strane, **nenamjenski krediti**, kao što i sam naziv govori, nemaju utvrđenu namjenu, već se najčešće isplaćuju na račun, a instrumenti osiguranja mogu ovisiti o iznosu kredita.

S obzirom na ročnost, razlikujemo kratkoročne i dugoročne zajmove (Nikolić i Pečarić 2007, str. 85). Najznačajniji kratkoročni zajmovi su:

- eskontni – na osnovu otkupa mjeničnog ili drugog potraživanja od banke prije njegovog roka dospijea,
- lombardni – na osnovu zaloga pokretne imovine,
- kontokorektni – banke ga odobravaju svojim komitentima na njihovim tekućim računima,
- akceptni – bankarska garancija dana u mjeničnoj formi,
- rambursni – za međunarodna plaćanja u prekomorskoj trgovini,
- trgovački – odgoda plaćanja koju odobrava dobavljač,
- bankarska garancija ili aval – banka jamči komitentovu vjerovniku da će ispuniti obvezu umjesto njega ukoliko je komitent ne izvrši, •kreditna linija – za financiranje kratkotrajne imovine.

¹⁷Iznimka od ovog pravila je država, koja kad se zadužuje, određuje sve uvjete kredita.

¹⁸<http://www.hife.hr/sadrzaj/krediti/1>[30.06.2018.]

Najznačajniji dugoročni zajmovi su sljedeći:

- hipotekarni – na osnovu zaloga nepokretne imovine,
- građevinski – na osnovu zaloga građevinskog objekta u izgradnji,
- investicijski – za ulaganja u osnovna ili trajna obrtna sredstva.

3.2. Modeli otplate zajma

Tri su najčešća modela otplate zajma:

- model s jednakim anuitetima,
- model s jednakim otplatnim kvotama,
- model unaprijed dogovorenim anuitetima.

Navedni modelu ukratko su objašnjeni u nastavku.

3.2.1. Model otplate zajma jednakim anuitetima

Pretpostavke ovoga modela su sljedeće:

- obračun kamata je složen i dekurzivan,
- anuiteti su jednaki i dospijevaju u jednakim vremenskim razdobljima krajem razdoblja (postnumerando),
- razdoblje ukamaćivanja (kapitalizacija) jednako je jedinici vremenskog dospijea između anuiteta,
- kamatna stopa je konstantna.

Dekurzivni obračun kamata podrazumijeva izračun kamata i njegovo pribrajanje iznosu na kraju vremenskog razdoblja. Nasuprot tome, pri anticipativnom ukamaćivanju, kamate se obračunavaju unaprijed za svako razdoblje.

U nastavku će se koristiti sljedeće oznake:

- C – visina zajma,
- a – anuitet,
- n – broj anuiteta,
- I_k – kamate na kraju k -tog razdoblja,
- R_k – otplatna kvota na kraju k -tog razdoblja,
- C_k – ostatak duga na kraju k -tog razdoblja,

- p – konstantna kamatna stopa,
- r – dekurzivni kamatni faktor, $r = 1 + p / 100$.

Zajam C otplaćivat će se jednakim anuitetima a , uz konstantnu kamatnu stopu p . C mora biti jednak sadašnjoj vrijednosti n postnumerando anuiteta, kako slijedi:

$$C = a \frac{1}{r} + a \frac{1}{r^2} + \dots + a \frac{1}{r^{n-1}} + a \frac{1}{r^n} \quad (3.1.)$$

odnosno

$$C = a \frac{r^n - 1}{r^n(r-1)} \quad (3.2.)$$

iz čega se dobiva formula za anuitet:

$$a = C \frac{r^n(r-1)}{r^n - 1} \quad (3.3.)$$

Amortizacija zajma može se prikazati sljedećom tablicom:

k	a	I_k	R_k	C_k
0	-	-	-	C_0
1	a	I_1	R_1	C_1
2	a	I_2	R_2	C_2
\vdots	\vdots	\vdots	\vdots	\vdots
$n-1$	a	I_{n-1}	R_{n-1}	C_{n-1}
n	a	I_n	R_n	0
Σ	$n \cdot a$	$I = \sum_{k=1}^n I_k$	$C = \sum_{k=1}^n R_k$	

Tablica 1: Otplatna tablica zajma s jednakim postnumerando anuitetima

Izvor: Babić i drugi (2009, str. 303)

Svaki redak tablice predstavlja jedno razdoblje, dok se u nultom retku nalazi samo iznos zajma C . Kamate se dobivaju iz ostatka duga iz prethodnog razdoblja:

$$I_k = \frac{C_{k-1} \cdot p}{100} \quad (3.4.)$$

iz čega se može zaključiti da se iznos kamate smanjuje sa svakim sljedećim razdobljem, s obzirom da i ostatak duga svakim sljedećim razdobljem postaje sve manji.

Otplatna kvota R_k zatim se računa kao razlika između anuiteta i kamata:

$$R_k = a - I_k \quad (3.5.)$$

Nakon toga, iznos preostalog duga računa se oduzimanjem otplatne kvote R_k od prethodnog ostatka duga C_{k-1} .

$$C_k = C_{k-1} - R_k \quad (3.6.)$$

Posljednja kvota R_n mora biti jednaka ostatku duga iz prethodnog razdoblja, budući da će se njome dovršiti otplata zajma.

$$R_n = C_{n-1} \quad (3.7.)$$

Suma svih otplatnih kvota mora biti jednaka ukupnom iznosu zajma:

$$\sum_{k=1}^n R_k = C \quad (3.8.)$$

Također, budući da se zajam s kamatama otplaćuje anuitetima, suma svih anuiteta mora biti jednaka sumi zajma i ukupnih kamata.

$$\sum_{k=1}^n a_k = \sum_{k=1}^n I_k + C \quad (3.9.)$$

ili

$$n \cdot a = I + C \quad (3.10.)$$

gdje I označava ukupne kamate.

3.2.2. Model otplate zajma jednakim otplatnim kvotama

U ovome modelu otplate zajma u svakom se razdoblju otplati jednak dio glavnice i pripadajuća kamata. Prema tome, otplatne kvote u svakom su razdoblju jednake, dok su anuiteti različiti.

Budući da je $R_k = R$, ($k = 1, 2, \dots, n$), vrijedi:

$$R_k = R = \frac{C}{n} \quad (3.11.)$$

Kamate se, kao i ranije, računaju na ostatak duga u prethodnom terminu. Što se anuiteta tiče, budući da njega čini zbroj kamate i otplatne kvote, on više nije konstantan: kako se smanjuje ostatak duga u svakom narednom razdoblju, smanjuje se i kamata, a time i anuitet.

Ostatak duga u razdoblju k ne ovisi o kamatnjaku p , i računa se:

$$C_k = C - k \cdot R = C - k \frac{C}{n} = C \left(1 - \frac{k}{n}\right) \quad (3.12.)$$

Formula za anuitet dobiva se korištenjem gore navedene relacije, što nakon sređivanja glasi:

$$a_k = \frac{C}{n} \left[(n - k + 1) \frac{p}{100} + 1 \right] \quad (3.13.)$$

3.2.3. Model otplate zajma unaprijed dogovorenim anuitetima

Ukoliko se pri amortizaciji zajma dužnik i vjerovnik unaprijed dogovore o visini anuiteta amortizacije, takav anuitet nazivamo dogovorenim anuitetom. S obzirom da je malo vjerojatno da takav dogovoreni anuitet bude jednak analitičkom anuitetu, posljednji anuitet bit će manji od prethodnih, te ga nazivamo krnjim ili nepotpunim anuitetom.

Takav anuitet računa se na sljedeći način:

- zadnja otplatna kvota = prethodni (predzadnji) ostatak duga
- zadnja kvota + zadnje kamate = nepotpuni anuitet.

Osnovno je pitanje koliko je jednakih (dogovorenih) anuiteta potrebno platiti. Iz relacije 3.3. slijedi da vrijeme amortizacije iznosi:

$$n = \frac{\ln a - \ln[a - C(r-1)]}{\ln r} \quad (3.14.)$$

Ako n nije cijeli broj, zaokružuje se na prvi manji, s tim da vrijeme amortizacije iznosi $n+1$. Anuitet za razdoblje $n+1$ jest krnji anuitet, i računa se na sljedeći način:

$$a'_{n+a} = C \cdot r^{n+1} - a \cdot r \cdot \frac{r^n - 1}{r - 1} \quad (3.15.)$$

3.3. Instrumenti osiguranja plaćanja¹⁹

Instrumenti osiguranja kredita su sredstva naplate potraživanja koja banci stoje na raspolaganju u slučaju kada klijent prestane otplaćivati kredit ili ga otplaćuje neredovito.²⁰ Banke na hrvatskome tržištu traže dva osnovna instrumenta osiguranja kredita za obrazovanje:

- Zadužnica je isprava kojom korisnik kredita daje kreditnoj instituciji pravo da se naplati po svim dospjelim obvezama nastalim s osnove odobrenog kredita.
- Isprava o zapljeni računa po pristanku dužnika – ovim instrumentom osiguranja daje se suglasnost za zapljenu primanja u slučaju nepodmirenja obveza po kreditu.

¹⁹<http://www.hife.hr/sadrzaj/kredit/1> [30.07.2018.]

²⁰<http://limun.hr/main.aspx?id=12367&Page=2> [30.06.2018.]

Ukoliko iznos kredita premašuje određenu svotu, neke banke zatražit će i jedan ili više dodatnih instrumenata, od kojih su najčešći:

- Solidarni jamac – solidarno s korisnikom kredita odgovara za preuzete obveze po kreditu. Kod studentskih kredita najčešće se radi o roditelju ili bliskom srodniku korisnika.
- Zalog na depozitu – postoje krediti koji se odobravaju uz 100% zalog na depozitu, ali i u manjem postotku, što ovisi o vrsti kredita. Njihova ročnost u pravilu mora biti usklađena s ročnosti kredita i mogu poslužiti za potpuno podmirenje obveza po kreditu za koji su založeni.
- Police osiguranja – svaki potrošač ima pravo izbora osiguravajućeg društva:
 - Polica osiguranja života najčešće služi za osiguranje osobe u slučaju smrtnog slučaja ili u slučaju doživljenja. U slučaju nastanka prvog slučaja isplaćuje se naknada, odnosno u slučaju doživljenja sredstva koja su akumulirana do krajnjeg roka važenja police. Kada polica osiguranja života služi kao instrument osiguranja ista se vinkulira u korist kreditne institucije koja se u slučaju neplaćanja obveza po kreditu može naplatiti iz police.
 - Polica osiguranja od nesretnog slučaja, slično kao i polica života, je polica koja se vinkulira u korist kreditne institucije, a koju korisnik kredita ugovara kako bi se osigurao od nesretnog slučaja

Nakon otplate kredita i podmirenja svih dugovanja po kreditu, instrumenti osiguranja vraćaju se korisniku kredita.

4. ANALIZA PONUDE KREDITA ZA POTREBE FINANCIRANJA OBRAZOVANJA NA PRIMJERU ODABRANIH BANAKA

Nakon analize teorijskih postavki koje se odnose na kredite i kreditiranje pristupa se analizi ponude kredita za potrebe financiranja obrazovanja na primjeru odabranih banaka, a to su:

- Zagrebačka banka,
- Erste banka,
- Hrvatska poštanska banka,
- Splitska banka,
- Privredna banka Zagreb.

Na primjeru odabranih banaka će se nakon opisa ponude kredita za potrebe financiranja obrazovanja prikazati i usporedba uvjeta kreditiranja, kao i usporedba otplatnih planova i troškova kreditiranja.

4.1. Zagrebačka banka

Zagrebačka banka nudi dvije vrste kredita za obrazovanje: studentski kredit za financiranje školarine i školovanja, te studentski kredit za financiranje troškova života.

Kao prednosti ovih kredita navode se:

- otplata kredita nakon završetka studija,
- mogućnost odgode plaćanja prve rate kredita do dvanaest mjeseci nakon završetka školovanja,
- mogućnost financiranja troškova života za vrijeme studija i u Hrvatskoj i u inozemstvu,
- moguće uvećanje iznosa kredita za kupnju stručne literature,
- posebne pogodnosti u suradnji s partnerima.

Korisnik kredita mora udovoljavati uvjetima kreditne sposobnosti Zagrebačke banke (a to može biti i roditelj korisnika ili treća osoba). Studentski krediti Zagrebačke banke odobravaju se studentima svih preddiplomskih, diplomskih i poslijediplomskih studija u Republici Hrvatskoj i inozemstvu, uključujući i izvanredne, kao i za druge vrste školovanja.

Kredit se nude u kunama ili uz valutnu klauzulu u eurima. Kredit za financiranje školarine i školovanja može iznositi od 1.500 do 150.000 kuna ili 200 do 20.000 eura, dok kredit za financiranje troškova života može iznositi od 500 do 5.000 kuna, odnosno 70 do 700 eura.

Važna razlika između kredita s valutnom klauzulom i bez nje je u kamatnoj stopi. Naime, godišnja kamata na kredit za financiranje školarine i školovanja s valutnom klauzulom iznosi 5,18% (promjenjiva, EKS 5,62%), a bez valutne klauzule 5,47% (promjenjiva, EKS 5,92%). Što se tiče kredita za financiranje troškova života, njegova godišnja kamatna stopa s valutnom klauzulom iznosi 5,38% (promjenjiva, EKS 5,69%), a bez valutne klauzule 5,67% (promjenjiva, EKS 6%).

Kredit za plaćanje školarine služi za financiranje troškova iste, uz mogućnost uvećanja iznosa kredita za trošak financiranja stručne literature i/ili opreme. Može se odobriti unaprijed u ukupnom iznosu školarine za sve godine studija, te se svake godine, prema donesenoj potvrdi o upisu, koristi iznos potreban za plaćanje školarine u tekućoj godini.

Kredit se otplaćuje u mjesečnim anuitetima, i to u kunama ili u kunsjoj protuvrijednosti EUR obračunatoj po srednjem tečaju HNB-a na dan plaćanja u slučaju korištenja valutne klauzule. U bilo kojem trenutku otplate kredita moguća je prijevremena konačna otplata kredita, bez plaćanja naknade.

Rok otplate kredita može iznositi od 13 do 120 mjeseci, uz mogućnost korištenja počeka od najviše 12 mjeseci, koji nije uključen u rok otplate kredita. Isplata kredita vrši se na žiro račun obrazovne ustanove, odnosno na račun prodavatelja, ukoliko se financira i kupnja stručne literature ili opreme.

Godišnja kamatna stopa sastoji se od fiksno i varijabilnog dijela. Uz valutnu klauzulu u eurima, fiksni dio kamatne stope iznosi 3,51%, dok varijabilni dio čini 6-mjesečna stopa NRS2 za EUR, koja trenutno iznosi 1,67%, dakle ukupna kamatna stopa jest 5,18%. Bez valutne klauzule fiksni dio iznosi 4,45%, a promjenjivi 1,02% (6-mjesečna stopa NRS2 za HRK), dakle ukupna kamatna stopa iznosi 5,47%.

Dodatno osiguranje kredita nije potrebno. Obvezno je jedino zadovoljenje uvjeta kreditne sposobnosti tražitelja kredita, uz moguće sudužništvo, kao i zadužnica te izjava o zapljeni po pristanku dužnika. Naknada za obradu kreditnog zahtjeva iznosi 1% od iznosa kredita, a ne više od 400 kuna.

Kredit za plaćanje troškova života za vrijeme studija isplaćuje se u mjesečnim iznosima na tekući račun korisnika kredita u Zagrebačkoj banci za vrijeme trajanja roka korištenja. Rok korištenja prekida se njegovim istekom, završetkom studija ili gubitkom statusa studenta, te je zatim (osim u posljednjem slučaju) također moguće koristiti poček do 12 mjeseci. Kamata na iskorištena sredstva, međutim, plaća se i za vrijeme korištenja i počeka. U slučaju prekida studija, kredit odmah ide u otplatu, te nema mogućnosti korištenja počeka. Korisnik kredita može, ukoliko to želi, početi otplaćivati kredit i za vrijeme trajanja studija.

4.2. Erste banka

Erste banka u sklopu svoje ponude za mlade nudi i Erste Club kredite za školovanje, koji se mogu koristiti u svrhu financiranja:

- troškova školarine za studiranje u Hrvatskoj i inozemstvu,
- troškova školovanja: smještaj, prehrana, studijska putovanja, udžbenici i oprema,
- stručnih edukacija i tečajeva,
- privatnih škola i vrtića.

Važna pogodnost Erste Club kredita jest da ukoliko se kreditom financiraju troškovi školarine i školovanja, do 50% iznosa kredita može se koristiti nenamjenski. Također, uz ugovaranje police osiguranja života, kamatna stopa niža je za 0,1 postotna boda, a naknadu za obradu kreditnog zahtjeva, koja iznosi 1% iznosa kredita, a najviše 600 kuna, moguće je podmiriti iz odobrenog kredita.

Kredit može iznositi od 2.000 do 30.000 EUR, uz rok povrata od 9 mjeseci do 10 godina. Kamatna stopa je fiksna za rokove otplate do 7 godina (5,60-6,10%), a promjenjiva za rokove otplate do 10 godina (4,951-5,451%). Ukoliko korisnik kredita nije klijent Banke, kamatna stopa je veća, te iznosi 6,45-6,75% (fiksna) ili 5,451-5,951% (promjenjiva). Status klijenta može se, međutim, ostvariti naknadno, i to najkasnije u roku 3 mjeseca od dana sklapanja ugovora o kreditu. Promjenjiva kamatna stopa vezana je za 12M EURIBOR.

Kredit se isplaćuje jednokratno ili u tranšama, sukladno dostavljenoj dokumentaciji i namjeni. Ukoliko iznos kredita ne premašuje 10.000 EUR, potrebni su obvezni instrumenti osiguranja: izjava suglasnosti o zapljeni primanja te zadužnica, potvrđene kod javnog bilježnika. Za iznose kredita veće od 10.000 EUR, kao dodatni instrument osiguranja potrebno je i 10% oročenog novčanog depozita založenog u korist Banke ili drugi garantni polog prema željama

korisnika (polica osiguranja života s otkupnom vrijednosti, stambena štednja Wüstenrot stambene štedionice d.d., T6 tarifa, udjeli u investicijskim fondovima *Erste Asset Management*-a ili kombinacija navedenih instrumenata osiguranja) ili solidarni jamac.

4.3. Hrvatska poštanska banka

Hrvatska poštanska banka nudi dvije vrste studentskih kredita.

Studentski kredit za školarinu je dugoročni namjenski kredit u kunama uz valutnu klauzulu vezanu uz EUR. Pravo na ovakav kredit mogu ostvariti državljani Republike Hrvatske s prebivalištem u Republici Hrvatskoj sa statusom upisnika/polaznika u školu, srednju školu ili gimnaziju, na preddiplomski, diplomski i/ili poslijediplomski studij – u zemlji ili inozemstvu. Pravo na kredit mogu ostvariti i maloljetne osobe zastupane po zakonskom zastupniku ili skrbniku kao solidarnom dužniku. Ukoliko korisnik kredita nije u radnom odnosu, obavezan je solidarni dužnik.

Kredit može iznositi od 700 do 20.000 EUR u kunsjoj protuvrijednosti po srednjem tečaju HNB-a važećem na dan korištenja kredita. Traženi iznos kredita može se povećati za još dodatnih maksimalno 20% iznosa kredita za troškove kupnje studentske literature, ali ukupni iznos kredita ne može premašiti maksimalni iznos kredita. Rok otplate kredita može iznositi od 13 do 96 mjeseci.

Godišnja kamatna stopa sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela. Fiksni dio iznosi 3,52%, dok varijabilni dio čini 6-mjesečni NRS1 za EUR, koji od 1. srpnja 2016. iznosi 1,83%. Prema tome, godišnja kamatna stopa za studentski kredit za školarinu trenutno iznosi 5,35% za klijente, no za korisnike HPB Kombinacije stopa je niža (0,5 p.p. za *HPB Diplomac Savršena*, ili 0,3 p.p. za *HPB Diplomac Pametna*).

Naknada za obradu kreditnog zahtjeva iznosi 1,50% od iznosa kredita i plaća se iz vlastitih sredstava na dan korištenja kredita. Moguće je koristiti poček do 6 mjeseci, koji je uključen u rok otplate kredita.

Studentski kredit za znanje, sport i putovanje odobrava se namjenski, u kunama. Uvjeti korištenja kredita isti su kao i u slučaju studentskog kredita za školarinu, osim što je za ovaj kredit potrebno i minimalno šest mjeseci poslovanja u Banci. Kredit može iznositi od 2.000 do 12.000 HRK, uz rok otplate od 13 do 24 mjeseca.

Godišnja kamatna stopa, kao i kod studentskog kredita za školarinu, sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela. Fiksni dio iznosi 4,02%, dok varijabilni dio čini 6-mjesečni NRS1 za HRK, koji od 1. srpnja 2016. iznosi 1,37%. Prema tome, godišnja kamatna stopa za studentski kredit za školarinu trenutno iznosi 5,39% za klijente, no za korisnike HPB Kombinacije stopa je niža (0,5 p.p. za *HPB Diplomac Pametna*, ili 0,2 p.p. za *HPB Diplomac Savršena*).

Naknada za obradu kreditnog zahtjeva također iznosi 1,50% od iznosa kredita i plaća se iz vlastitih sredstava na dan korištenja kredita. Kredit se koristi prijenosom sredstava na račun izdavatelja ponude na ime korisnika kredita u svrhu plaćanja.

4.4. Splitska banka

Splitska banka nudi dvije vrste kredita za obrazovanje: kredit za financiranje troškova upisa te kredit za troškove studiranja i dodatno obrazovanje.

Kredit za troškove upisa namijenjen je za pokrivanje troškova upisa u državnu ili privatnu srednju školu, visoku školu ili fakultet – u zemlji ili u inozemstvu – te za sve vrste poslijediplomskih. Osnovne prednosti su mu:

- promjenjiva kamatna stopa od 6,03% (EKS 6,43%), a za korisnike paketa još niža,
- mogućnost uvećanja kredita za troškove nabave stručne literature,
- široki spektar obrazovnih ustanova za koje se financira upis.

Kredit može iznositi od 500 do 30.000 EUR, uz rok otplate do 10 godina. Kamatna stopa sastoji se od promjenjivog (6M EURIBOR) i fiksnog dijela, i iznosi ukupno 6,03% (EKS 6,43%) za osobe s primanjima u Banci, a 7,03% (EKS 7,63%) za osobe bez primanja u Banci. Naknade iznose 0,5% iznosa kredita za osobe s primanjima u Banci, za ostale 1%, no ne manje od 200 kuna.

Osim počeka na otplatu kredita u trajanju do 12 mjeseci, postoji i mogućnost ugovaranja moratorija do 12 mjeseci, i to na korištenje kredita (u slučaju privremenog prekida studiranja iz opravdanih razloga) te na otplatu kredita (u slučaju privremene nemogućnosti plaćanja iz opravdanih razloga). Za iznose kredita do 15.000 EUR potrebni su osnovni instrumenti osiguranja kredita (izjava o suglasnosti zapljene primanja + zadužnica), a za veće iznose potrebno je ugovoriti i policu riziko osiguranja na ime studenta u iznosu od 50% od iznosa kredita.

Isplata kredita vrši se na žiro račun fakulteta, visoke ili srednje škole po prodajnom tečaju Banke, a koristi se jednokratno ili u tranšama (1 tranša godišnje). Dodatni iznos kredita može se trošiti nenamjenski, a isplaćuje se na račun korisnika, s tim da zajedno s dodatkom od 25% iznosa kredita, kredit i dalje mora ostati u okviru 30.000 EUR.

Kredit za troškove studiranja i dodatno obrazovanje namijenjen je za troškove života prilikom studija u zemlji i inozemstvu, ali i za srednjoškolce koji upisuju privatnu/državnu srednju školu, u zemlji ili inozemstvu. S njim korisnik može pokriti, primjerice, troškove mjesečnog najma stana, hrane, džeparca i slično. Isto tako, služi i za financiranje seminara, radionica i ostalog dodatnog obrazovanja ili prekvalifikacije, u zemlji ili inozemstvu. Isplaćuje se na tekući račun u mjesečnim tranšama.

Osnovne prednosti ove vrste kredita su sljedeće:

- promjenjiva kamatna stopa od 6,33% (EKS 6,65%), a za korisnike paketa još niža,
- mogućnost otplate kredita tek po završetku studija, dok se za vrijeme korištenja kredita kroz tranše plaća samo kamata na iskorišteni dio,
- bez provjere namjene sredstava,
- mjesečne isplate do 3.500 HRK.

Kao i kredit za troškove upisa, i kredit za troškove studiranja i dodatno obrazovanje može iznositi od 500 do 30.000 EUR, uz rok otplate do 10 godina. Kamatna stopa sastoji se od promjenjivog (6M EURIBOR) i fiksnog dijela, i iznosi ukupno 6,33% (EKS 6,65%) za osobe s primanjima u Banci, a 7,03% (EKS 7,63%) za osobe bez primanja u Banci. Naknade iznose 0,5% iznosa kredita za osobe s primanjima u Banci, za ostale 1%, no ne manje od 200 kuna. Postoji mogućnost ugovaranja počeka (do 12 mjeseci, izvan roka otplate), no ne i moratorija, kao što je slučaj kod kredita za troškove upisa.

4.5. Privredna banka Zagreb

Privredna banka Zagreb u ponudi ima PBZ Educa kredite za plaćanje troškova studiranja i školarine privatnog srednjoškolskog obrazovanja, dodiplomskog, diplomskog, poslijediplomskog ili specijalističkog studija u zemlji i inozemstvu, koji se mogu realizirati u bilo kojoj poslovnicu. Korisnici PBZ Educa kredita mogu biti redovni ili izvanredni studenti, a ukoliko student nije zaposlen, mora imati kreditno sposobnog solidarnog dužnika. Korisnici

kredita za plaćanje školarine privatnog srednjoškolskog obrazovanja moraju biti roditelji ili staratelji učenika za kojeg se plaća školarina.

Pogodnosti PBZ Educa kredita su sljedeće:

- rok otplate kredita do 10 godina,
- mogućnost korištenja počeka do 12 mjeseci,
- mogućnost uvećanja iznosa kredita do 15% za isplatu u gotovini na tekući račun studenta, uz poštivanje maksimalnog iznosa kredita do 25.000 EUR ,
- izbor načina otplate kredita – u jednakim mjesečnim anuitetima, mjesečnim ratama ili uz otplatu kroz četiri otplatna razdoblja ,
- mogućnost izbora datuma otplate kredita – zadnji dan u mjesecu ili neki drugi dan,
- fleksibilnost pri korištenju i vraćanju kredita – glavnica kredita se može početi otplaćivati tek po završetku studija (ukoliko razdoblje trajanja studija odgovara razdoblju korištenja kredita),
- maksimalan rok korištenja kredita jednak je roku trajanja redovnog studija/privatnog srednjoškolskog programa, a najduže 6 godina (osim za kredite za plaćanje školarine s jednokratnim korištenjem).

Godišnja kamatna stopa sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela. Fiksni dio iznosi 3,32%, a varijabilni dio čini 6-mjesečna stopa NRS1 za EUR, koja je na dan 30. lipnja 2016. iznosila 2,14%. Prema tome, ukupna kamatna stopa trenutno iznosi 5,15%.

Obvezni instrumenti osiguranja kredita su:

- izjava o zapljeni po pristanku dužnika, odnosno drugih stalnih novčanih primanja), izdana od svih sudionika u kreditu i potvrđena (solemnizirana) kod javnog bilježnika,
- zadužnica izdana od svih sudionika u kreditu i potvrđena (solemnizirana) kod javnog bilježnika.

Ukoliko iznos kredita premašuje 15.000 EUR, potrebno je dodatno osiguranje kredita, i to minimalno jedan kreditno sposoban solidarni jamac ili policia životnog osiguranja korisnika kredita ili solidarnog dužnika otkupne vrijednosti u visini 5% od iznosa kredita.

Kredit se otplaćuje u kunskoj protuvrijednosti po srednjem tečaju za EUR tečajne liste Hrvatske narodne banke važeće na dan plaćanja. Naknada za obradu kreditnog zahtjeva iznosi 1% od iznosa kredita, a ne više od 400 kuna.

4.6. Usporedba uvjeta kreditiranja na primjeru odabranih banaka

Tablica 2. prikazuje usporedbu uvjeta kredita za financiranje školarine odnosno troškova upisa iz ponude pet hrvatskih banaka: Zagrebačke banke, Privredne banke Zagreb, Erste banke, Hrvatske poštanske banke te Splitske banke.

Prije svega, evidentno je da sve promatrane banke nude ovakve kredite isključivo uz valutnu klauzulu u eurima, osim Zagrebačke banke, koja nudi i opciju u kunama, no uz kamatnu stopu koja je trenutno veća za 0,29 postotnih bodova. S druge strane, udio fiksnog dijela kamatne stope veći je kod kredita u kunama, što znači manji kamatni rizik za korisnika kredita.

Također, kamatna stopa u svim promatranim bankama sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela, osim u Erste banci: tamo je kamatna stopa u cijelosti fiksna ako rok otplate ne premašuje sedam godina, u suprotnom je u cijelosti varijabilna, no zato je i niža. Varijabilne sastavnice kamatne stope vezuju se za EURIBOR (6-mjesečni u Splitskoj banci, a 12-mjesečni u Erste banci), 6-mjesečni NRS1 (u Privrednoj banci Zagreb) te 6-mjesečni NRS2 (u Zagrebačkoj banci i Hrvatskoj poštanskoj banci).

Godišnja kamatna stopa najniža je u Privrednoj banci Zagreb (5,15%), dok je u Zagrebačkoj banci tek neznatno viša (5,18%) uz valutnu klauzulu. Slijedi Hrvatska poštanska banka s 5,35%. U Erste banci kamatna stopa varira zavisno od odabrane kombinacije instrumenata osiguranja, kao i od statusa klijenta. Ukoliko je u cijelosti fiksna, iznositi će između 5,6% i 6,1%, i to jedino ako je korisnik kredita klijent banke. Varijabilna kamatna stopa niža je (4,951-5,451% za klijente), no zato je korisnik izložen mnogo većem kamatnom riziku. Konačno, najvišu kamatnu stopu, 6,03%, nudi Splitska banka, a ukoliko korisnik kredita ne ostvaruje primanja u istoj banci, kamatna stopa može biti još i veća.

Maksimalni rok otplate iznosi 10 godina u svim bankama, osim u Hrvatskoj poštanskoj banci, gdje iznosi osam godina. Zagrebačka banka, Privredna banka Zagreb i Splitska banka nude i mogućnost počeka na otplatu kredita u trajanju do 12 mjeseci, kod Hrvatske poštanske banke poček može trajati do 6 mjeseci, dok Erste banka tu mogućnost ne nudi. Splitska banka osim počeka nudi i mogućnost moratorija u trajanju do 12 mjeseci, i to na korištenje kredita (u slučaju privremenog prekida studiranja iz opravdanih razloga) te na otplatu kredita (u slučaju privremene nemogućnosti plaćanja iz opravdanih razloga).

Maksimalni iznosi kredita variraju od 20.000 eura (Zagrebačka banka, Hrvatska poštanska banka), preko 25.000 eura (Privredna banka Zagreb) do 30.000 eura (Erste banka, Splitska

banka). Zavisno od odabranog iznosa kredita, potrebni su određeni instrumenti osiguranja istoga. Zagrebačka banka za sve iznose kredita zahtijeva samo osnovne instrumente: zadužnicu te izjavu o zapljeni po pristanku dužnika, dok ostale banke iznad određenih iznosa traže i dodatne instrumente. Tako Privredna banka Zagreb za kredite iznad 15.000 eura očekuje i solidarnog jamca ili policu životnog osiguranja korisnika kredita ili solidarnog dužnika otkupne vrijednosti u visini 5% od iznosa kredita. Erste banka iznad 10.000 eura također traži solidarnog jamca, odnosno 10% oročenog novčanog depozita založenog u korist banke, ili neki drugi garantni polog prema željama korisnika. Konačno, Splitska banka za iznose kredita veće od 15.000 eura zahtijeva i policu riziko osiguranja na ime studenta u iznosu od 50% od iznosa kredita.

Što se tiče naknade za obradu kreditnog zahtjeva, ona iznosi 1%, osim u Hrvatskoj poštanskoj banci, gdje je 1,5%, dok je u Splitskoj banci 0,5% ukoliko korisnik ima primanja u banci, inače također iznosi 1%. U spomenute dvije banke nema fiksne gornje granice na iznos naknade, dok u ostale tri banke naknada ne može biti veća od 400 kuna (Zagrebačka banka, Privredna banka Zagreb) odnosno 600 kuna (Erste banka).

	ZABA		PBZ	Erste		HPB	Splitska
	EUR	HRK		Klijent	Nije klijent		
Kamata	F	3,51%	3,32%	5,6-6,1%	6,45-6,75%	3,52%	
	V	1,67%	2,14%	4,951-5,451%	5,451-5,951%	1,83%	
	Σ	5,18%	5,15%			5,35%	6,03%
	Var. k.s.	6M NRS2 EUR	6M NRS2 HRK	12M EURIBOR	6M NRS1 EUR	6M NRS1 EUR	6M EURIBOR
Rok otplate		do 10 god.	do 10 god.	do 10 god.	do 8 god.	do 10 god.	
Poček		do 12 mj.	do 12 mj.	nema	do 6 mj.	do 12 mj.	
Iznos	200 - 20.000 EUR	1.500 - 150.000 HRK	max. 25.000 EUR	2.000 - 30.000 EUR	700 - 20.000 EUR	500 - 30.000 EUR	
Naknada	1% (max. 400 HRK)	1% (max. 400 HRK)	1% (max. 400 HRK)	1% (max. 600 HRK)	1,5%	0,5% bez primanja, u suprotnom 1%	
Instrumenti osiguranja	Osnovni	Osnovni, iznad 15.000 EUR i dodatni	Osnovni, iznad 15.000 EUR i dodatni	Osnovni, iznad 10.000 EUR i dodatni		Osnovni, iznad 15.000 EUR i dodatni	

Tablica 2: Uvjeti kredita za financiranje školarine odnosno troškova upisa, u pet hrvatskih banaka

Izvor: Prikaz autora.

4.7. Usporedba otplatnih planova i troškova kreditiranja

Pretpostavimo da osoba želi upisati poslijediplomski studij na Ekonomskom fakultetu u Splitu, koji košta 93.000,00 kuna,²¹ i u tu svrhu planira uzeti kredit za financiranje školarine odnosno troškova upisa, s rokom otplate od pet godina. Razmatrat će se krediti uz valutnu klauzulu, stoga će traženi iznos biti podijeljen s prosječnim tečajem eura od 7,5, te će iznositi 12.400 eura.

Sažetak uvjeta otplate sadržan je u Tablici 3.

	Iznos zajma	Naknada (€)	Godišnja kamatna stopa (%)	Broj anuiteta	Anuitet (€)	Ukupno izdaci za kamatu (€)	Suma anuiteta (€)
ZABA	12.400 €	53	5,18	60	236,03	1.708,91	14.161,91
PBZ		53	5,15		235,86	1.698,61	14.151,61
Erste		80	5,60		238,96	1.857,54	14.337,54
HPB		186	5,35		239,54	1.786,21	14.372,21
Splitska banka		62	6,03		241,10	2.003,96	14.465,96

Tablica 3: Sažetak uvjeta otplate kredita u pet hrvatskih banaka

Izvor: Izračun autora.

Kao što se vidi iz tablice, naknade su najmanje u Zagrebačkoj banci i Privrednoj banci Zagreb: premda 1% zajma iznosi više od te svote, naknade su visinom ograničene na 400 kuna, stoga toliko i iznose. Za Erste banku vrijedi isto, samo što su naknade ograničene na 600 kuna. U Splitskoj banci nema gornje granice na iznos naknade, no budući da ćemo pretpostaviti da korisnik ostvaruje prihode u istoj banci, naknada će iznositi 0,5% zajma. Konačno, u Hrvatskoj poštanskoj banci naknada je najviša, budući da iznosi 1,5% od zajma, a nije ograničena visinom.

²¹<http://www.efst.unist.hr/content.php?k=pds&p=252>[30.06.2018.]

Što se tiče kamatnih stopa, one su uvrštene iz ponuda banaka, s tim da u Erste banci kamatna stopa ovisi i o instrumentima osiguranja kredita. U ovome primjeru pretpostavit ćemo da se koriste svi mogući instrumenti, te da je kamatna stopa najmanja u ponudi, odnosno 5,6%, te da je fiksna, budući da je rok otplate kraći od sedam godina.

U konačnici, iznosi anuiteta, ukupnih izdataka za kamatu te suma anuiteta preuzeti su iz izračunatih otplatnih planova, koji slijede u nastavku. Evidentno je kako će korisnika najmanje koštati kredit u Privrednoj banci Zagreb, a nešto više u Zagrebačkoj banci. Slijedi Hrvatska poštanska banka, zatim Erste banka (vodeći računa da kredit može koštati i više ako se ne koriste svi instrumenti osiguranja, ili ako korisnik nije klijent banke), dok je kredit uvjerljivo najskuplji u Splitskoj banci.

ZABA				
Iznos zajma	12.453,00 €			
Godišnja kamatna stopa	5,18%			
Broj anuiteta n	60			
M	12			
Relativni kamatnjak	0,4317			
Anuitet	236,03 €			
JEDNAKI ANUITETI, RELATIVNI OBRAČUN KAMATA				
Razdoblje	Anuitet	Kamata	Otplatna kvota	Ostatak duga
0	-	-	-	12.453,00
1	236,03	53,76	182,28	12.270,72
2	236,03	52,97	183,06	12.087,66
3	236,03	52,18	183,85	11.903,81
4	236,03	51,38	184,65	11.719,16
5	236,03	50,59	185,44	11.533,72
6	236,03	49,79	186,24	11.347,47
7	236,03	48,98	187,05	11.160,42
8	236,03	48,18	187,86	10.972,57
9	236,03	47,36	188,67	10.783,90
10	236,03	46,55	189,48	10.594,42
50	236,03	10,92	225,11	2.305,23
51	236,03	9,95	226,08	2.079,15
52	236,03	8,98	227,06	1.852,10
53	236,03	7,99	228,04	1.624,06
54	236,03	7,01	229,02	1.395,04
55	236,03	6,02	230,01	1.165,03
56	236,03	5,03	231,00	934,03
57	236,03	4,03	232,00	702,03
58	236,03	3,03	233,00	469,02
59	236,03	2,02	234,01	235,02
60	236,03	1,01	235,02	0,00
Σ	14.161,91	1.708,91	12.453,00	

Tablica 4: Otplatni plan zajma u Zagrebačkoj banci

Izvor: Izračun autora.

PBZ	
Iznos zajma	12.453,00 €
Godišnja kamatna stopa	5,15%
Broj anuiteta n	60
M	12
Relativni kamatnjak	0,4292
Anuitet	235,86 €

JEDNAKI ANUITETI, RELATIVNI OBRAČUN KAMATA

Razdoblje	Anuitet	Kamata	Otplatna kvota	Ostatak duga
0	-	-	-	12.453,00
1	235,86	53,44	182,42	12.270,58
2	235,86	52,66	183,20	12.087,38
3	235,86	51,88	183,99	11.903,40
4	235,86	51,09	184,77	11.718,62
5	235,86	50,29	185,57	11.533,06
6	235,86	49,50	186,36	11.346,69
7	235,86	48,70	187,16	11.159,53
8	235,86	47,89	187,97	10.971,56
9	235,86	47,09	188,77	10.782,79
10	235,86	46,28	189,58	10.593,20
50	235,86	10,85	225,01	2.303,87
51	235,86	9,89	225,97	2.077,90
52	235,86	8,92	226,94	1.850,96
53	235,86	7,94	227,92	1.623,04
54	235,86	6,97	228,89	1.394,15
55	235,86	5,98	229,88	1.164,27
56	235,86	5,00	230,86	933,40
57	235,86	4,01	231,85	701,55
58	235,86	3,01	232,85	468,70
59	235,86	2,01	233,85	234,85
60	235,86	1,01	234,85	- 0,00
Σ	14.151,61	1.698,61	12.453,00	

Tablica 5: Otplatni plan zajma u Privrednoj banci Zagreb

Izvor: Izračun autora.

Erste				
Iznos zajma	12.480,00 €			
Godišnja kamatna stopa	5,60%			
Broj anuiteta n	60			
m	12			
Relativni kamatnjak	0,4667			
Anuitet	238,96 €			
JEDNAKI ANUITETI, RELATIVNI OBRAČUN KAMATA				
Razdoblje	Anuitet	Kamata	Otplatna kvota	Ostatak duga
0	-	-	-	12.480,00
1	238,96	58,24	180,72	12.299,28
2	238,96	57,40	181,56	12.117,72
3	238,96	56,55	182,41	11.935,31
4	238,96	55,70	183,26	11.752,05
5	238,96	54,84	184,12	11.567,93
6	238,96	53,98	184,98	11.382,96
7	238,96	53,12	185,84	11.197,12
8	238,96	52,25	186,71	11.010,41
9	238,96	51,38	187,58	10.822,84
10	238,96	50,51	188,45	10.634,38
50	238,96	11,93	227,03	2.329,38
51	238,96	10,87	228,09	2.101,30
52	238,96	9,81	229,15	1.872,14
53	238,96	8,74	230,22	1.641,92
54	238,96	7,66	231,30	1.410,62
55	238,96	6,58	232,38	1.178,25
56	238,96	5,50	233,46	944,79
57	238,96	4,41	234,55	710,24
58	238,96	3,31	235,64	474,59
59	238,96	2,21	236,74	237,85
60	238,96	1,11	237,85	- 0,00
Σ	14.337,54	1.857,54	12.480,00	

Tablica 6: Otplatni plan zajma u Erste banci

Izvor: Izračun autora.

HPB				
Iznos zajma	12.586,00 €			
Godišnja kamatna stopa	5,35%			
Broj anuiteta n	60			
m	12			
Relativni kamatnjak	0,4458			
Anuitet	239,54 €			
JEDNAKI ANUITETI, RELATIVNI OBRAČUN KAMATA				
Razdoblje	Anuitet	Kamata	Otplatna kvota	Ostatak duga
<i>0</i>	-	-	-	12.586,00
<i>1</i>	239,54	56,11	183,42	12.402,58
<i>2</i>	239,54	55,29	184,24	12.218,33
<i>3</i>	239,54	54,47	185,06	12.033,27
<i>4</i>	239,54	53,65	185,89	11.847,38
<i>5</i>	239,54	52,82	186,72	11.660,66
<i>6</i>	239,54	51,99	187,55	11.473,12
<i>7</i>	239,54	51,15	188,39	11.284,73
<i>8</i>	239,54	50,31	189,23	11.095,50
<i>9</i>	239,54	49,47	190,07	10.905,43
<i>10</i>	239,54	48,62	190,92	10.714,52
<i>50</i>	239,54	11,44	228,10	2.337,66
<i>51</i>	239,54	10,42	229,11	2.108,55
<i>52</i>	239,54	9,40	230,14	1.878,41
<i>53</i>	239,54	8,37	231,16	1.647,25
<i>54</i>	239,54	7,34	232,19	1.415,06
<i>55</i>	239,54	6,31	233,23	1.181,83
<i>56</i>	239,54	5,27	234,27	947,56
<i>57</i>	239,54	4,22	235,31	712,25
<i>58</i>	239,54	3,18	236,36	475,89
<i>59</i>	239,54	2,12	237,42	238,47
<i>60</i>	239,54	1,06	238,47	- 0,00
Σ	14.372,21	1.786,21	12.586,00	

Tablica 7: Otplatni plan zajma u Hrvatskoj poštanskoj banci

Izvor: Izračun autora.

Splitska banka	
Iznos zajma	12.462,00 €
Godišnja kamatna stopa	6,03%
Broj anuiteta n	60
M	12
Relativni kamatnjak	0,5025
Anuitet	241,10 €

JEDNAKI ANUITETI, RELATIVNI OBRAČUN KAMATA

Razdoblje	Anuitet	Kamata	Otplatna kvota	Ostatak duga
0	-	-	-	12.462,00
1	241,10	62,62	178,48	12.283,52
2	241,10	61,72	179,37	12.104,15
3	241,10	60,82	180,28	11.923,87
4	241,10	59,92	181,18	11.742,69
5	241,10	59,01	182,09	11.560,60
6	241,10	58,09	183,01	11.377,59
7	241,10	57,17	183,93	11.193,66
8	241,10	56,25	184,85	11.008,81
9	241,10	55,32	185,78	10.823,03
10	241,10	54,39	186,71	10.636,32
50	241,10	12,93	228,17	2.345,68
51	241,10	11,79	229,31	2.116,36
52	241,10	10,63	230,46	1.885,90
53	241,10	9,48	231,62	1.654,28
54	241,10	8,31	232,79	1.421,49
55	241,10	7,14	233,96	1.187,53
56	241,10	5,97	235,13	952,40
57	241,10	4,79	236,31	716,09
58	241,10	3,60	237,50	478,59
59	241,10	2,40	238,69	239,89
60	241,10	1,21	239,89	0,00
Σ	14.465,96	2.003,96	12.462,00	

Tablica 8: Otplatni plan zajma u Splitskoj banci

Izvor: Izračun autora.

5. ZAKLJUČAK

Osnovni cilj ovoga rada bio je analizirati i usporediti kredite za obrazovanje koje nude banke na hrvatskom tržištu, i to: Zagrebačka banka, Privredna banka Zagreb, Erste banka, Hrvatska poštanska banka te Splitska banka. U svrhu ostvarenja tog cilja korištene su metode deskripcije, analize, komparacije, kao i matematičke metode iz područja financijske matematike, a podaci su prikazivani tablično.

Utvrđeno je kako se većina uvjeta odnosno odrednica kredita, osim kamate, ne razlikuje drastično među promatranim bankama. Maksimalni rok otplate iznosi deset godina svugdje osim u Hrvatskoj poštanskoj banci (8 godina). Opciju početka nude sve banke osim Erste banke. Maksimalni iznos kredita varira od 20.000 do 30.000 eura, te banke većinom traže neke dodatne instrumente osiguranja kredita ukoliko im iznos premašuje određenu svotu. Naknada za obradu kreditnog zahtjeva najviša je u Hrvatskoj poštanskoj banci (1,5%), dok je drugdje ograničena iznosom, ili je značajno manja (0,5% u Splitskoj banci, uz primanja u istoj).

Nadalje, pokazalo se kako svih pet odabranih banaka nudi kredite za financiranje školarine odnosno troškova upisa uz valutnu klauzulu u eurima, dok jedino Zagrebačka banka nudi i opciju u kunama, doduše uz nešto višu kamatu. Također, kod svih banaka, osim Erste banke, kamatna se stopa sastoji od fiksnog i varijabilnog dijela, koji je, sukladno zakonskim propisima, vezan za neku od referentnih kamatnih stopa, EURIBOR ili NRS. Erste banka pak nudi kamatnu stopu koja je ili u cijelosti fiksna (uz kraće rokove otplate) ili u cijelosti varijabilna. Varijabilna kamatna stopa nešto je niža, no zato izlaže korisnika kredita kamatnom riziku.

Nadalje, Erste banka, za razliku od drugih, propisuje višu kamatnu stopu zajmoprimcima koji nisu klijenti banke, međutim nudi im opciju da to na vrijeme postanu. Splitska banka na sličan način nudi povoljniju kamatu klijentima kojima se primanja uplaćuju na račun u istoj banci.

Najvažnije od svega, najpovoljnije kamatne stope na kredite za financiranje školarine odnosno troškova upisa nude Zagrebačka banka i Privredna banka Zagreb. Nešto višu kamatu propisuje Hrvatska poštanska banka, dok su kamate najviše u Erste banci te u Splitskoj banci.

Izradom otplatnih planova i njihovom usporedbom potvrđen je zaključak kako su ovakvi krediti najpovoljniji u Zagrebačkoj banci i u Privrednoj banci Zagreb.

Međutim, dosta toga ovisi i o specifičnostima kreditnog zahtjeva svakog pojedinca. Primjerice, ukoliko je pojedincu potreban kredit od 30.000 eura, može ga u tolikom iznosu dobiti samo u Erste banci i u Splitskoj banci, gdje su krediti za obrazovanje najskuplji. Ako mu je potrebno 20.000 eura, tada bi trebao imati u vidu da Zagrebačka banka na toliki iznos ne traži dodatne instrumente osiguranja kredita, dok ih Privredna banka Zagreb, Erste banka i Splitska banka, primjerice, traže. U svakom slučaju, uzimanje kredita važna je i dugoročna odluka, te je od ključne važnosti adekvatno se informirati, čemu bi i ovaj rad trebao doprinijeti.

LITERATURA

Knjige:

- Babić, Z., Tomić – Plazibat, N., Aljinović, Z. (2009): Matematika u ekonomiji, Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet Split, Split.
- Baletić, Z. (1995): Ekonomski leksikon, Masmedia, Zagreb.
- Gregurek, M., Vidaković, N. (2011): Bankarsko poslovanje, Impresium, Zagreb.
- Jakovčević, D. (2013): Kreditni rizik, RRiF plus, Zagreb.
- Kandija, V., Živko, I. (2004): Poslovna politika banaka, Mostar,- Rijeka.
- Leko, V. (1993): Rječnik bankarstva i financija Madmedia, Zagreb.
- Marković, J. (2012): Strategija kreditiranja u sektoru stanovništva,
- Nikolić, N., Pečarić, M. (2007): Osnove monetarne ekonomije, Naklada Protuder, Split.
- Ora, B. (2008): Poslovno bankarstvo, Sveučilište u Splitu, Split.
- Rose, P. S. (2003): Menadžment komercijalnih banaka, Mate d.o.o. Zagreb.
- Vidučić, LJ. (2008): Financijski menadžment, RriF Plus, Zagreb.

Članci:

- Potkonjak, M.: „Hipotekarni kredit“, Računovodstvo i financije, Vol. 37, No. 11, 1991., str. 28-30.

Ostalo:

- Erste Bank, <https://www.erstebank.hr/hr/gradjanstvo/kredit/kredit-za-obrazovanje>
- Hrvatska narodna banka, O nama, Zaštita potrošača, <https://www.hnb.hr/o-nama/zastita-potrosaca/informacije-za-potrosace/valutna-klausula>
- Hrvatska poštanska banka, <https://www.hpb.hr/gradanstvo/kredit/namjenski-kredit/kredit-za-skolarinu>
- Hrvatska udruga banaka <http://www.hub.hr>
- Hrvatski institut za financijsku edukaciju, www.hife.hr

- Portal Limun, www.limun.hr/main.aspx?id=12367&Page=2
- Moj bankar, <http://www.moj-bankar.hr/>
- Privredna banka Zagreb, <http://student.pbz.hr/pbz-educa-kredit/>
- Splitska banka,
<https://www.splitskabanka.hr/gradani/kredit/nenamjenski-kredit/gotovinski-kredit>
- Zagrebačka banka, <https://www.zaba.hr/home/kredit-za-obrazovanje#pan3>

POPIS TABLICA

Tablica 1: Otplatna tablica zajma s jednakim postnumerando anuitetima.....	24
Tablica 2: Uvjeti kredita za financiranje školarine odnosno troškova upisa, u pet hrvatskih banaka.....	38
Tablica 3: Sažetak uvjeta otplate kredita u pet hrvatskih banaka.....	39
Tablica 4: Otplatni plan zajma u Zagrebačkoj banci.....	41
Tablica 5: Otplatni plan zajma u Privrednoj banci Zagreb	42
Tablica 6: Otplatni plan zajma u Erste banci	43
Tablica 7: Otplatni plan zajma u Hrvatskoj poštanskoj banci.....	44
Tablica 8: Otplatni plan zajma u Splitskoj banci	45

SAŽETAK

Osnovni cilj ovoga rada bio je analizirati i usporediti kredite za obrazovanje koje nude banke na hrvatskom tržištu, i to: Zagrebačka banka, Privredna banka Zagreb, Erste banka, Hrvatska poštanska banka te Splitska banka. U svrhu ostvarenja tog cilja korištene su metode deskripcije, analize, komparacije, kao i matematičke metode iz područja financijske matematike, a podaci su prikazivani tablično. Utvrđeno je kako se većina uvjeta odnosno odrednica kredita, osim kamate, ne razlikuje drastično među promatranim bankama. Pokazalo se kako svih pet odabranih banaka nudi kredite za financiranje školarine odnosno troškova upisa uz valutnu klauzulu u eurima, dok jedino Zagrebačka banka nudi i opciju u kunama, doduše uz nešto višu kamatu. Također, kod svih banaka, osim Erste banke, kamatna se stopa sastoji od fiksnog i varijabilnog dijela, dok Erste banka nudi kamatnu stopu koja je ili u cijelosti fiksna (uz kraće rokove otplate) ili u cijelosti varijabilna. Konačno, Erste banka i Splitska banka nude povoljniju kamatu svojim klijentima odnosno klijentima kojima se primanja uplaćuju na račun u istoj banci. Najvažnije od svega, najpovoljnije kamatne stope na kredite za financiranje školarine odnosno troškova upisa nude Zagrebačka banka i Privredna banka Zagreb. Nešto višu kamatu propisuje Hrvatska poštanska banka, dok su kamate najviše u Erste banci te u Splitskoj banci. Izradom otplatnih planova i njihovom usporedbom potvrđen je zaključak kako su ovakvi krediti najpovoljniji u Zagrebačkoj banci i u Privrednoj banci Zagreb. Međutim, pri odabiru banke kod koje će se uzeti kredit potrebno je voditi računa i o specifičnostima kreditnog zahtjeva svakog pojedinca.

Ključne riječi: krediti za obrazovanje; otplatni plan; financijska matematika.

SUMMARY

The main aim of this paper was to analyze and compare student loans offered by banks on the Croatian market, which are as follows: Zagrebačka banka, Privredna banka Zagreb, Erste banka, Hrvatska poštanska banka and Splitska banka. In order to achieve this goal, scientific methods used were description, analysis, comparison, as well as mathematical methods from the field of financial math, while the data was displayed in tables. It has been found that most credit conditions, except interest, do not differ significantly between the observed banks. It has been shown that all five banks included in the research offer credits for tuition or enrollment costs, linked to euro. Only Zagrebačka banka offers credit in Croatian kunas, however with a somewhat higher interest rate. Also, interest rates offered by all the banks covered by this paper consist of a fixed and a variable component. Only Erste banka offers an interest rate that is either fully fixed (for shorter repayment periods) or fully variable. Finally, Erste banka and Splitska banka offer more favorable interest rates to their clients. Most importantly, the most favorable interest rates on student loans are offered by Zagrebačka banka and Privredna banka Zagreb. Interest rates are somewhat higher at Hrvatska poštanska banka, while they are highest at Erste banka and Splitska banka. Having drawn up repayment plans of all the loans compared, the conclusion that student loans are most advantageous at Zagrebačka banka and Privredna banka Zagreb has been confirmed. However, when deciding on which bank to take a loan at, one must take into account the specifics of his or her credit application.

Keywords: student loans; repayment plan; financial math.